24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

1941
ИЮНЬ
17
ЫТЛАРИКУН
140 (5855) №

Чăваш Коммуни

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Кашни предприятие конкретлă ертсе пымалла

ВКП(б) Чăваш область комитечĕн VII пленумĕ партин Улатăр районĕнчи организацийĕ ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пурнăçа мĕнле кĕртсе пыни çинчен сӳтсе-явса, тивĕçлĕ решени йышăнчĕ. Парти обком пленумĕн решенийĕ Улатăр районĕнчи парторганизацине кăна мар, мĕнпур районсенчи парторганизацисене те тивет.

ВКП(б) Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ хыççăн республикăри чылай предприятисем тата артельсем лайăхрах ĕçлеме тытăнчĕç. Предприятисемпе артельсенче график тăрăх ĕçлесси лайăхланчĕ, технологи тата ĕç дисциплини çирĕпленчĕ, производствăра культурăллă ĕçлесси йăлана кĕрсе пырать. ВКП(б) райкомĕсем, çавăн пекех тата пуçламĕш парторганизацисем те промышленноçпа транспорт ĕçĕпе ытларах интересленме тытăнчĕç. Халĕ ĕнтĕ ВКП(б) райкомĕсем тата пуçламĕш парторганизацисем предприятисен ĕçĕсем çинчен докладсем итленипе кăна лăпланмаççĕ, вĕсене ĕçре конкретлă пулăшу параççĕ.

Улатăрти паровозсем юсакан завод хăйĕн производствăллă программине нумай çул хушши тултарман. Заводри пуçламĕш парторганизаци XVIII партконференци хыççăн кашни цех, бригада тата смена ĕçне тĕплĕн пĕлсе пыма тытăннă. Производствăллă программăна—паровозсем юсас плана тултарассине парторганизаци халь хăйĕн тĕп ĕçĕ тесе шутлать. Парторганизаци завод дирекцине XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртме, единоначали принципне çирĕплетме пулăшать. Парторганизаци халĕ заводри кашни пĕчĕк ĕçпех тĕплĕн интересленме тăрăшать. Парторганизаци производствăллă ĕçшĕн тăрăшни хăйĕн результатне парать, завод апрель тата май уйăхĕсенче паровозсем юсас плана ирттерсе тултарнă.

Гармоньсем тăвакан фабрикăри пуçламĕш парторганизаци те XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе çине тăрсах ĕçлет. Пуçламĕш парторганизаци рабочисене, инженерсемпе техниксене XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртме, фабрикăн производствăллă программине ытлашшипех тултарса пыма мобилизацилет. Кунти коммунистсем фабрикăн производствăллă программине тултарассишĕн кĕрешес ĕçре ытти рабочисене пример кăтартаççĕ. Производствăра 19 коммунист ĕçлет, вĕсем пурте стахановецсем, фабрикăри паллă çынсем.

ВКП(б) Канаш, Сĕнтĕрвăрри, Çĕмĕрле тата Етĕрне райкомĕсем те районри предприятисене лайăх ертсе пыма, хăйсен ĕçне производство патне çывхартма тытăнчĕç. ВКП(б) Етĕрне райкомĕ спирт завочĕ мĕншĕн кая юлнине тĕплĕн сăнаса вĕреннĕ хыççăн, заводра ĕç вăйне тĕрĕс организацилеме, кадрсене вырнаçтарма пулăшрĕ. Парти райкомĕ заводри пуçламĕш парторганизацине производство программине тултарассишĕн кĕрешме вĕрентет. Пуçламĕш парторганизаци завод дирекцине куллен пулăшать, рабочисем хушшинче стахановла движенине ертсе пырать. Темиçе çул кая юлса пынă завод, кăçал хăйĕн производствăллă программине ăнăçлăн тултарса пырать. Сĕнтĕрвăрринчи спирт завочĕ, Çĕмĕрлери «Большевик» завод тата вĕсенчи пуçламĕш парторганизацисем пирки те çакнах каламалла.

Анчах та, промышленноçпа транспорт ĕçĕсенче çитменлĕхсем те сахал мар-ха. Уйрăмăнах вырăнти промышленность предприятисем çителĕксĕр ĕçлеççĕ. Улатăр хула Совечĕн спортинвентарь фабрики пилĕк уйăхри плана 57,5 процент кăна тултарнă. Улатăр вăрманпромхозĕ, Етĕрнери çу завочĕ, Вăрнарти фосфорит завочĕ ВКП(б) XVIII конференци хыççăн та хăйсен ĕçĕсене лайăхлатса çитерейменççĕ. Мĕншĕн тесен ВКП(б) Улатăр, Вăрнар райкомĕсем кашни предприятие уйрăмăн ертсе пыма вĕренсе çитмен-ха. Вĕсем промышленность предприятисен ĕçĕсем çинчен пĕтĕмĕшпе ытларах сӳтсе яваççĕ, кая юлакан предприятисене кулленхи ĕçре сахал пулăшаççĕ.

ВКП(б) райкомĕсем тата пуçламĕш парторганизацисем, мастерсене, бригадирсене, десятниксене, учет работникĕсене, нормировщиксене сăнаса вĕренсе, ĕçе тĕрĕс вырнаçтарас тĕлĕшпе сахал ĕçлеççĕ. ВКП(б) Канаш райкомĕ мастерсен квалификацине тата вĕсен политикăллă пĕлӳне ӳстерес тĕлĕшпе лайăх ĕç пуçарнăччĕ, анчах та пуçарнă ĕçе вĕçне çитермен. Мастерсем валли экономикăллă ыйтусем тăрăх лекцисем туса ирттерессине юлашки вăхăтра пăрахăçа кăларнă. ВКП(б) Вăрнар райкомĕ те промышленность предприятисенче ертсе пыракан кадрсене воспитани парас тĕлĕшпе çителĕксĕр ĕçлет.

Промышленность предприятисен ĕçĕсемшĕн ВКП(б) райкомĕсен, пуçламĕш парторганизацисен тата кашни коммунистăн ответлăхне ӳстерес тĕлĕшпе нумай ĕçлемелле. Ку вăл чи малтан парторганизацисен кашни предприятин ĕçне тĕплĕн сăнаса вĕренмеллине, ĕçри çитменлĕхсене пĕтерме вăхăтра пулăшу памаллине пĕлтерет. Анчах та халĕ ВКП(б) хăшпĕр райкомĕсем предприятисен тата пуçламĕш парторганизацисен ĕçĕсенчи çитменлĕхсене регистрацилenипех лăпланаççĕ, вĕсене пĕтерес тĕлĕшпе сахал ĕçлеççĕ. ВКП(б) Йĕпреç райкомĕ Буинскри сланец рудникĕсем начар ĕçленине пĕлсе тăрать пулин те, ăна ĕçре пулăшмасть. Кунти рудниксенчи коммунистсем хăйсен производствинче авангардлă роль йышăнмаççĕ, рабочисем хушшинче партиллĕ-политикăллă ĕç çителĕксĕр пулса пырать. Анчах та парти райкомĕ рудниксенчи пуçламĕш парторганизацине производство ĕçне лайăхлатма пулăшмасть.

ВКП(б) обкомĕн VII пленумĕн решенийĕсем парти райкомĕсене предприятисене конкретлă ертсе пыма, кашни предприятие, цеха, сменăна график тăрăх ĕçлекен тума хушаççĕ. Апла пулсан, рабочисене XVIII партконференцин решенийĕсем çинчен ăнлантарса парассине татах лайăхлатмалла, социализмлă ăмăртупа стахановла движенине куллен ертсе пымалла, коммунистсен производствăри авангардлă рольне ӳстермелле.

ВКП(б) райкомĕсем тата пуçламĕш парторганизацисем хăйсен ĕçĕсене промышленноçпа транспорт енчелле çавăрас тĕлĕшпе чылай ĕçсем турĕç. Анчах та тунă çитĕнӳсем пире пĕрре те лăплантарма пултараймаççĕ. ВКП(б) обкомĕн VII пленумĕ партин Улатăр районĕнчи организацийĕн промышленноçпа транспорта ертсе пырас ĕçри палăртнă çитменлĕхсем ытти районсенчи парторганизацисене те тивеççĕ. ВКП(б) райкомĕсен тата пуçламĕш парторганизацисен XVIII партконференци «парти организацийĕсем промышленноçлă предприятисемпе чугунçулсен ĕçĕсене тăтăшах тĕпчесе пĕлсе тăма, вĕсен нушисемпе ыйтăвĕсене палăртса пыма тата хуçалăх организацийĕсене вĕсем промышленноçпа транспорта ертсе пырас тĕлĕшпе куллен туса пыракан ĕçре пулăшу пама тивĕçлĕ», тесе кăтартса панине яланах асра тытмалла.

Парти организацийĕсен задачи—промышленноçпа транспорт ĕçĕсенчи çитменлĕхсене пĕтерессишĕн, XVIII партконференцин решенийĕсене пурнăçа кĕртессишĕн большевикла кĕрешесси пулать. Çакна ВКП(б) кашни райкомĕ тата пуçламĕш парторганизаци тĕплĕн ăнланса илме тивĕç.

Çурçулти плана тултарнă

Милютинри хăма çуракан завод çурçулти плана срокчен 20 кун малтан тултарчĕ. Партин Пĕтĕм Союзри XVIII конференцийĕ йышăннă решенисене пурнăçа кĕртсе пынă май, завод коллективĕ пĕрремĕш çурçулта ĕç тухăçлăхне 20 процент хăпартрĕ, продукцин хăйне ларакан хакне 12 процент чакарчĕ. Пилĕк уйăх та вунă кун хушшинче производствăра экономи тунипе 73 пин тенкĕлĕх тупăш илнĕ.

Заводра кулленхи нормăна тултарайман рабочисене кашнине уйрăмăн стахановла ĕçлеме вĕрентессине организациленĕ. Степанов юлташ бригади пĕрмаях юлса пыратчĕ, халĕ вăл нормăна 150 процент тултарать. Станочница Максимова юлташ пирвайхи çурçулти плана 170 процент, рамщиксем—Морозов, Анисимов, Грачев 120-шер процент тултарнă.

Кунта социализмлă ăмăртăва лайăх организациленĕ. Ăмăрту итогĕсене кашни кунах тишкерсе пыраççĕ, вĕсем çинчен рабочисене каласа параççĕ.

Завод коллективĕ хăйĕн çитĕнĕвĕсемпе лăпланса лармасть. Рабочисемпе работницăсем çулталăкри плана Октябрьти Социализмлă революци уявĕ тĕлне тултарассишĕн кĕрешеççĕ.

С. ФЕДОРОВ.

Латвире Тинĕс-Çар Флочĕн Кунне ирттерме хатĕрленеççĕ

СССР Тинĕс-Çар Флочĕн Кунне Латви республикинчи ĕççыннисем пирвайхи хут уявлаççĕ. Ригăра тинĕс-çар техникин выставки уçăлать. Вĕренӳри отличник-краснофлотецсем клубсенче, халăх çурчĕсенче, садсемпе паркесенче хулари тата ялти ĕççыннисемпе тĕл пулаççĕ.

Латыш чĕлхипе «СССР Тинĕс-Çар Флочĕн Кунĕ» ятлă брошюра пичетленсе тухать. Совет Союзĕнчи Тинĕс-Çар Флочĕн пурнăçне тата боевой хăватне кăтартса паракан плакатсем кăларма хатĕрленеççĕ.

Граждăнла сывлăш флотĕнчи парашютистсен Пĕтĕм Союзри сборĕ

ТАШКЕНТ, июнĕн 14-мĕш. (ТАСС). Паян граждăнла сывлăш флотĕнчи парашютистсен Пĕтĕм Союзри сборĕнче черетлĕ занятисем пулса иртнĕ, парашюта уçмасăр нумай вăхăт хушши вĕçсе анас тĕлĕшпе сикнĕ.

Пуринчен малтан 1.300 метр çӳлĕшĕнчен парашютизм инструкторĕ Пономарев (Ташкентран) сикнĕ. Парашюта уçмасăр 15 секунда хушши вĕçсе аннă хыççăн, Пономарев парашюта уçса янă, шăпах палăртса хунă вырăна анса ларнă.

Колхоз председателĕсен районри канашлăвĕ

ÇĔРПӲ. (**Хамăр корр.**). Июнĕн 10-мĕшĕнче колхоз председателĕсен районри канашлăвĕ пулса иртрĕ. Канашлура МТС директорĕ Баранов юлташ трактор бригадисем çуракинче ĕçленĕ итог тата уборкăна хатĕрленесси мĕнле тăни çинчен доклад туса пачĕ.

Докладчик чи малтанах иртнĕ çулхи ĕç результачĕсене аса илтерчĕ. МТС 1940 çулти производствăллă плана 70 процент ытларах кăна тултарнă. Çав вăхăтрах государство укçине 138 пин тенкĕ ним усăсăр тăкакласа пĕтернĕ. Иртнĕ çулти начар результатсенчен мĕнле те пулин вывод тунă-и-ха? Çук. Кăçалхи çуракинче машинăсен паркĕпе кирлĕ пек усă курманни çакна лайăх çирĕплетсе парать. Çураки хĕрсе пынă вăхăтра 7 трактора час-часах вак-тĕвек ремонт туса тăма тивнĕ. 3 трактор çурхи ĕçсене пачах та хутшăнайман.

— Пирĕн колхозăн çĕр нумай, анчах ĕçлекенсем çитмеççĕ. Çакна шута илсе МТС-па договор туса, 130 гектар акса пама ыйтрăмăр. Пурĕ те 4 гектар кăна акса пачĕç. Çак вырăна та пулин колхозри лашасемпе тепĕр хут сӳрелеме тиврĕ. Тракторсене пирĕн пата çитсен те нумай хушă юсарĕç,—тет Чурачăкри «Броневик» колхоз председателĕ Петров юлташ.

Трактор бригадисем çураки вăхăтĕнче çителĕксĕр ĕçленине канашлура тухса калакан чылай юлташсем çирĕплетсе пачĕç. Григорьев юлташ ертсе пыракан бригадăри трактористсем Молотов ячĕпе тăракан колхозра кашни кун гектар çеç сухаланă.

— Плана çĕртме тума тытăнсан пурпĕрех тултаратпăр,—тесе шутланă ку бригадăри трактористсем.

Тракторсемпе ытти ялхуçалăх машинисене тĕплĕ ремонт туманни çуракинче хытă кансĕрленĕ. — Çуракине тухсан трактор плугисене шăраса тупма тата икĕ кун хушши ремонт тума тиврĕ. Ака ĕçĕсене эпир ытти бригадăсенчен 2—3 кун кая юлса тытăнтăмăр, —тет трактор бригадин бригадирĕ Исаев юлташ.

Çурхи ĕçсен планне 16 бригадăран 3 бригада анчах тултарнă. Сăмахран, 1500 гектар культиваци тумалла пулнă. Çак ĕçе пĕр Мясцов юлташ бригади кăна тултарнă. Районри хăшпĕр колхозсен сеялкăсем çитмеççĕ. Çакă ĕнтĕ МТ Станцине хăйĕн сеялкисемпе туллин ĕçлеме хушнă. Сеялкăсемпе акмалли плана 50 процент кăна пурнăçа кĕртнĕ.

6 пин гектар çĕртме сухи тумалла. Июнĕн 10-мĕшне илсен 2.500 гектар сухаланă.

Канашлура тухса калакансем МТС-па колхозсем пĕр-пĕринпе çыхăнса ĕçлеменнине, ĕçре пĕр-пĕрне пулăшса пыманнине палăртрĕç. «Шурăмпуç» колхоз председателĕ Антонов тракторсем патне горючи турттарса пыртарман. Çакна пула çĕртме сухи тума килнĕ тракторсем июнĕн 5-мĕшĕнчен пуçласа июнĕн 10-мĕшне çитиччен ахаль тăнă. Кунта çĕртме 200 гектар ытла сухаламалла-ха. Аслă Тугаль ялсоветĕнчи «Большевик» колхозăн 220 гектар çĕртме тумалла. Колхоз правленийĕ тракторсемпе ĕçлеме 20 гектар кăна уйăрса панă.

Уборкăна хатĕрленесси те çителĕксĕр пырать. Комбайнсем 14. 6 комбайнăн моторĕсене юсанисĕр пуçне нимĕн те туман. Уборкăра кирлĕ машинăсене ремонт тума килнĕ работниксем ахалех çӳреççĕ. — Пĕр уйăх хушши ĕçлеттермесĕр тытса усрарĕç, колхозра ĕçленĕ пулсан сахалтан та 25 ĕçкунĕ тăваттăмччĕ,—тет «Юлаш» колхоз членĕ, машиновед Харитон Бакузов. 13 молотилка юсамалла. Халĕ пĕрне те юсаса çитермен. Молотилкăсен портовинисене ремонт тума йывăç материалсем çук. Запаслă пайсем çитмеççĕ. Кăмрăк çуккипе пула тимĕрçĕсем ахаль лараççĕ.

Уборка вăхăтĕнче ĕçлеме комбайнерсем, комбайнер помощникĕсем, машиноведсем çитмеççĕ. МТС дирекцийĕ çак работниксене Шăхасан районĕнчен илсе килме шутлать(?!). Вырăнтах çук-и-ха кирлĕ работниксем? Пур. Анчах МТС вĕсене хăйĕнчен сивĕтсе пĕтернĕ. Трактористсене кăна иртнĕ çулта ĕçленишĕн 43 пин тенкĕ ĕç укçи тӳлесе татман.

МТ Станцийĕн çитменлĕхсене кĕскен вăхăтра пĕтерсе, уборкăна тĕплĕн хатĕрленсе кĕтсе илмелле. Пур бригадăсенче те ĕçе тĕрĕс организацилесе, плана вăхăтра тултарса пымалла. Çакна тума ыйтрĕ колхоз председателĕсен канашлăвĕ.

Т. МАЙОРОВ.

Пулас мастерсем

Июнĕн 14-мĕшĕнче Шупашкара Ишлей, Çĕрпӳ, Шупашкар, Красноармейски, Сĕнтĕр районĕсенчи çамрăксем, пурĕ 747 çын, пухăнчĕç. Вĕсем пурте Инçет-Хĕвелтухăçне — ФЗО шкулĕсене вĕренме каякансем.

Çамрăксен тулли пичĕсенче пурнăç хаваслăхĕ тапса тăрать. Пĕр ĕмĕтпе, пĕр шухăшпа пухăннăскерсем, çапла калаççĕ.

— Пирĕн умра вăрăм çул: Хабаровск, Владивосток, Комсомольск... Çавăн пекех пирĕн ĕмĕр умĕнче те сарлака та вăрăм çул. Пире çĕршыв пысăк мастерсем пулма вĕрентет, вĕренсе тухнă хыççăн та, нихăçан та эпир ун ырлăхне манмăпăр. Социализмлă промышленноçра стахановла ĕçлесе хамăр парăма тавăрса парăпăр.

Вĕренме каякансем нумайĕшĕ тулли мар вăтам шкулсенчен вĕренсе тухнă, комсомолецсем.

«Новый путь» колхозри (Сĕнтĕр р.) Леонид Пальцов çапла калать:

— Эпĕ 9-мĕш класран отлично вĕренсе тухнă, юлашки çулсенче комбайн патĕнче весовщик пулса ĕçлерĕм. Халь ĕнтĕ манăн умра çĕнĕрен хĕрӳллĕ вĕренӳ кунĕсем пуçланаççĕ, специальность илес ĕмĕте пурнăçлатăп.

Çамрăксене ăсатнă ятпа Шупашкарти Крупская ячĕпе тăракан садра пысăк концерт пулчĕ. Вĕсене ВКП(б) Обкомĕн кадрсен енĕпе ĕçлекен секретарĕ Матвеев, Чăваш АССР Совнарком председателĕн заместителĕ Харитонов, ВЛКСМ обкомĕн секретарĕ Михайлов т. ыт. юлташсем ăсатса ячĕç.

К. КОЛЬЦОВ.
В. МАКСИМОВ.

Квалификациллĕ рабочисем пуласшăн

ВĂРМАР. Хальхи призывра ФЗО шкулĕсене районĕпе çамрăксенчен 134 çын илнĕ.

Çамрăксем ку призыва питех те хапăл кĕтсе илчĕç. Вĕсем малтанах, хăйсене ФЗО шкулĕсене яма ыйтса, заявленисем парса хунă, пурте квалификациллĕ рабочисем пулма ĕмĕтленеççĕ.

В. ТУРТУШ.

ÇĔМĔРЛЕ. Районри ФЗО шкулне вĕренме илекен комисси хăйĕн ĕçне вĕçлерĕ. Пурĕ 130 ача илнĕ, вĕсенчен 96 ачи Хабаровск хулине каяççĕ. Вĕренме каякан ачасем колхоз производствинче те стахановла ĕçленĕ. ФЗО шкулне каякансем пурте тенĕ пекех 7 çул вĕреннĕ.

А. ВАСИЛЬЕВ.

ЗАЕМ ÇЫРĂНАС ĔÇ

Подписка укçине тӳлесси

Виççĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заема колхозниксемпе единоличник-хресченсем хушшинче сарас ĕçе Калинински тата Çĕрпӳ районĕсем ăнăçлăн вĕçленĕ. Подписка тăрăх укçа пухассине те ку районсенче начар мар организациленĕ. Сăмахран, Çĕрпӳ районĕнче июнĕн 7-мĕш тĕлнех 90 пин тенкĕ пухнă пулнă, вăл пĕтĕм подписка суммипе танлаштарсан 33,6 процент пулать, Калинински районра 66 пин тенкĕ тӳленĕ—31,6 процент. Çĕрпӳ районĕнчи Анатри Кипекçе ялсоветĕнчи тата Калинински районри Мăн Явăш ялсоветĕнчи колхозниксемпе единоличник-хресченсем подписка укçине çийĕнчех тӳлесе татнă. Заем сарассипе кăтартуллăн ĕçленĕшĕн Чăваш АССР Совнаркомĕ çав ялсоветсене премилемелле тунă.

Асăннă районсенче малта пыракан ялсоветсенчен пример илсе колхозниксемпе единоличник-хресченсене подписка укçине срокченех тӳлессине сарлакан организацилеме пур майсем те пулнă. Анчах та малтанхи çитĕнӳсемпе лăпланса, ку районсенче подписка укçине пухас ĕç халĕ питех те начарланнă. Июнĕн 3-мĕшĕнчен пуçласа июнĕн 14-мĕшĕччен колхозниксемпе единоличник-хресченсенчен подписка укçине нимĕн чухлĕ те пухман.

Республикăра подписка укçине пухас ĕçе кайранхи вăхăта хăварса, ку ĕçе туса пыма пăрахнă районсем те пур. Сăмахран, Тăвай районĕнче пĕтĕм подписка сумминчен 2,9 процент, Октябрьски районра 6,1 процент, Кувакино районĕнче 6,1 процент çеç пуçтарнă.

Çавăн пекех подписка укçине пуçтарас тĕлĕшпе Улатăр (9,9 процент), Шупашкар (9 процент) тата Советски районĕсем питех те начар ĕçлеççĕ.

Финоргăнсен тата перекет кассисен руководителĕсен çак çитменлĕхе хăвăртрах пĕтермелле, подписка укçине пухас ĕçе вăйлатмалла.

Ф. МИРОНОВ.

Заем укçине тӳлесе татнă

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Вăскасырминчи «Çĕнĕ пурнăç» колхоз членĕсем Виççĕмĕш Пятилетка Заема 5040 тенкĕлĕх çырăнса, укçине те тӳлесе татрĕç.

П. МАКАРОВ.

* * *

СЕНТЕРВАРРИ. Виççĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заема сарас ĕç анлăн пулса пычĕ. МТ Станцинчи рабочисемпе служащисем пĕр уйăх ĕçукçи чухлĕ çыранчĕç.

Трактористсем 6425 тенкĕлĕх çыраннă. Иртнĕ çултипе танлаштарсан вĕсем икĕ хут ытларах çыранса илнĕ.

Лермонтов вилнĕренпе 100 çул тултарас умĕн

Аслă поэтăн творчестви ячĕпе ирттерекен научнăй ларусем

СССР Наукăсен Академийĕн тĕнче литературин А. М. Горький ячĕпе тăракан институчĕ М. Ю. Лермонтов вилнĕренпе 100 çул тултарнă ятпа научнăй ларусем организацилет. Июнĕн 12-мĕшĕнче Мускавра пĕрремĕш лару пулнă. Совет писателĕсен клубĕн пысăк залне халăх туллиех пухăннă.

Лару уçăлас умĕн каланă сăмахра профессор Кирпотин совет ученăйĕсен коллективлă пысăк ĕçĕ çинчен каласа панă, вĕсен ĕçĕ ССР Союзĕнчи нумай халăхсен литератури çине питех те пысăк влияни панă аслă поэтăн чăнчăн образне уçса кăтартма май панă.

Тĕнче литератури М. Ю. Лермонтов çинчен пĕрремĕш сборнике пичетлесе кăларать. Иккĕмĕш сборнике пичете пама хатĕрлесе çитернĕ. Совет калăхĕсен чи юратнă поэчĕсенчен пĕрин творчестви тĕлĕшпе Мускаври, Ленинградри, Киеври, Орджоникидзери тата ытти хуласенчи ученăйсем ĕçлеççĕ. Юбилей тĕлне Бродский Лермонтов çинчен çырнă монографи—поэтăн прози çинчен ятарласах уйрăм çырнă монографи тата ыттисем тухаççĕ.

Профессор Дурылин «Поэмы о мятежнике» ятлă содоклад тунă. Академик Андреев-Кривич тунă «Лермонтов и Николай первый» ятлă доклада пысăк интереспа итленĕ.

Юлашки вăхăтра тупнă материалсем поэта вĕлерекенсем, чăннипе илсе лăхсан, «Пĕтĕм Россия самодержецĕ», Пушкина пĕтернĕ аристократла ирсĕрсемех пулнă. Революциллĕ шухăш-кăмăллă поэта пĕрремĕш Николай патша курайман. Вăл ăна Кавказри вăрçăн чи хăрушă участокĕсене янă.

Лермонтов ячĕпе иккĕмĕш, юлашки, лару июлĕн 13-мĕшĕнче пулать. Унта Лермонтов тусĕ Святослав Раевский çинчен, поэтăн «Тамань» тата романтикăллă поэмисем çинчен докладсем пулаççĕ.

(ТАСС).

Лермонтово ялĕнче

ЛЕРМОНТОВО ЯЛĔ (Пенза облаçĕ), июнĕн 13-мĕш. (ТАСС-ăн ятарласа кайнă корреспонденчĕ). Яла пырса кĕнĕ çĕрте, анлă çул хĕрринче, çӳллĕ мар юпа тăрать. Çак юпа çине çапла çырса хунă: «Лермонтово ялĕ (ĕлĕкхи Тарханы). Кунта вырăссен аслă поэчĕ М. Ю. Лермонтов пурăннă тата çĕре кĕнĕ». Инçетре, кӳлĕ патнелле анакан паркăн хӳтлĕхĕнче, икĕ хутлă, сутăсарă тĕслĕ пӳрт курăнать. Çакăнта, асламĕшĕн — Арсеньевăн усадьбинче Михаил Юрьевич Лермонтовăн ача чухнехи вăхăчĕ иртнĕ. Тарханы ялĕнче Лермонтов «Умирающий гладиатор», «Русалка» сăвăсене тата ытти сăвăсене çырнă, çакăнтах вăл «Маскарад» «Песня про купца Калашникова», «Боярин Орша» произведенисене çырас тĕлĕшпе ĕçленĕ.

Лермонтово ялне экскурсисемпе пыма юратаççĕ. Усадьбăри çуртра музей уçнă, унта поэтăн пурнăçĕпе творчествăллă ĕçне кăтартса панă. Хальхи вăхăтра пĕтĕм Лермонтово ялĕ хăйĕн аслă землякĕн юбилейне ирттерме хатĕрленет. Çамрăксем хушшинче уйрăмах хĕрӳллĕ ĕç пыни палăрать. Вулакансен районри пысăк конференцине ирттерме хатĕрленеççĕ, çак конференцире рядовой колхозниксем тата вырăнти шкулта вĕренекенсем Лермонтов творчествин уйрăм енĕсене кăтартса паракан докладсем тăваççĕ.

Колхозри çамрăксем паркри çулсене тирпейлесе йĕркелеççĕ, газонсем тăваççĕ. Яла пырса кĕнĕ çĕртех пысăк арка пулать.

Моршанскпа Пенза хушшинче Лермонтово ялĕ патĕнчен 36 километрта вырнаçса тăракан пĕчĕккĕ, паллă мар чугунçул станцийĕ — Белинская станцийĕ те юбилея хатĕрленет. Вăл Союзăн мĕнпур кĕтесĕсенчен хăнасем кĕтет. Вокзал çурчĕсене юсанă, площаде тирпейлесе йĕркеленĕ.

Лермонтово ялĕпе чугунçул станцине çыхăнтарса тăракан çул тăрăх халиччен, уйрăмах çанталăк начар чухне çӳреме май çук тесе шутланă. Çывăхри районсенчи колхозниксем çак çула тата кĕперсене кирлĕ пек тирпейлесе йĕркелеме пулнă.

Ф. Энгельс çырнă „Диалектика природы" кĕнекен çĕнĕ изданийĕ

Ф. Энгельс çырнă «Диалектика природы» кĕнекен çĕнĕ, наука енĕпе тĕрĕсленĕ изданийĕ пичетленсе тухнă. Кĕнекене пичете пама ВКП(б) Центральный Комитечĕ сумĕнчи Маркс — Энгельс — Ленин Институчĕ хатĕрленĕ. «Диалектика природы» марксистла литературăн классикăллă произведенийĕсен хисепне кĕрет. Çак произведенире естествознанипе математикăн тĕп ыйтăвĕсене марксистсем мĕнле ăнланнине анлăн кăтартса панă. Произведенире Энгельс диалектикăллă материалистла мировоззренин естественно-научнăй никĕсĕсене, материалистла диалектикăн — мĕнпур явленисен пĕтĕмĕшле çыхăнăвĕ çинчен калакан наукăн чи пысăк ыйтăвĕсене пăхса тухать.

Энгельсăн çак чаплă произведенийĕн çĕнĕ изданийĕ халиччехи мĕнпур изданисенчен уйăрăлса тăрать. «Диалектика природы» произведенине Энгельс çырса пĕтерме, пичет валли хатĕрлесе çитерме ĕлкĕреймен. Кĕнеке 10 очеркран (сыпăксенчен), 169 заметкăсемпе фрагментсенчен тăрать. Халиччехи изданисенче çав пайсене пĕр паллă йĕркепе мар пичетлесе кăларнă, çакă вăл произведенине вулама тата вĕренме питĕ йывăрлатнă. Çĕнĕ изданире материала тематика принципĕпе, Энгельс хăй палăртнă планпа килĕштерсе вырнаçтарса тухнă.

«Диалектика природы» кĕнекен çĕнĕ изданине хатĕрленĕ чухне вырăсла куçарса кăларнă текста пĕтĕмĕшпех тĕплĕн, Энгельс алçырăвĕн Маркс — Энгельс — Ленин Институтĕнчи фотокопийĕсем тăрăх тĕрĕслесе тухнă. Тĕрĕсленĕ вăхăтра тĕрĕс мар куçарнă сиктерсе хăварнă вырăнсене нумай палăртса юсанă. Изданире справкăллă материала (асăрхаттарнисене, кăтартса панисене) пĕтĕмпех çĕнĕрен йĕркеленĕ, çакна ăна Энгельс «Диалектика природы» кĕнекене çырнă чухне усă курнă питех те нумай кĕнекесем тăрăх тунă.

Кĕнекере Маркс — Энгельс — Ленин Институчĕ çырнă умсăмах пур. «Диалектика природы» произведенин çĕнĕ изданине пичете пама Маркс — Энгельс — Ленин Институчĕн старший научнăй сотрудникĕ Брушлинский юлташ хатĕрленĕ. Кĕнеке редакторĕ — Митин юлташ, тиражĕ — 250 пин экземпляр. (ТАСС).

Советлă Латвири писательсен пĕрремĕш с'езчĕ уçăлнă

РИГА, июнĕн 14-мĕш. (ТАСС). Паян ирхине государство филармонийĕн залĕнче Латвири совет писателĕсен пĕрремĕш съезчĕ ĕçлеме пуçланă. Съезда Писательсен Союзĕн оргкомитет председателĕ Я. Ниедре юлташ уçнă. ССР Союзĕнчи Совет Писателĕсен Союзĕн ячĕпе А. Фадеев юлташ сăмах тухса каланă.

Съезд президиумне çаксем суйланаççĕ: Латви ССР Верховный Совет Президиумĕн председателĕ А. Кирхенштейн, Латвири Коммунистсен (большевиксен) Партийĕн Центральный Комитечĕн пропаганда енĕпе ĕçлекен секретарĕ А. Пельше, писательсем—А. Фадеев, У. Упит, Я. Ниедре, Ж. Спуре, В. Лацис, Янка Купала, А. Корнейчук т. ытти те.

Съезд, пысăк çĕкленӳпе хавхаланса, Сталин юлташпа пĕрле ВКП(б) Центральный Комитечĕн Политбюрone хисеплĕ президиума суйланă.

Я. Ниедре юлташ отчетлă доклад тунă.

Съездра латыш кĕнекин выставкине организациленĕ. Латыш чĕлхи çине куçарнă произведенисем хушшинче А. М. Горький, М. Шолохов, А. Фадеев, Н. Островский çырнă романсемпе ытти произведенисем пур.

* * *

Ĕнер государствăн Латвири университечĕн залĕнче тăванлă республикăсенчи писательсен тĕлпулăвĕ пулнă. Корнейчук, Зощенко, Лебедев-Кумач Прокофьев юлташсемпе ытти писательсем хăйсен произведенийĕсене вуласа панă.

Мари АССР 20 çул тултарать

Июнĕн 21-мĕшĕнче Мари АСС Республикинчи ĕççыннисем хăйсен государство автономийĕ 20 çул тултарнине паллă тăваççĕ. Рабочисем, колхозниксем çак датăна стахановла çĕнтерӳсемпе паллă туса ирттереççĕ. Мари республикинчи целлюлозăпа хут комбиначĕн хут фабрики продукци кăларас тĕлĕшпе çурçул программине срокчен тултарнă. Фабрика коллективĕ июнĕн 21-мĕш тĕлне планран ирттерсе 500 тонна хут кăларма пулнă.

Вăрманта ĕçлекен рабочисем те хăйсен республикин юбилейне производствăллă пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илеççĕ. Сăмахран, Юринри вăрман пункчĕн бригади (ăна Мухорин ертсе пырать) норма тăрăх 20 кубометр вăрман касса хатĕрлес вырăнне кашни кунах 80-шар кубометр хатĕрлет. Вăрман касакансен Торопов юлташ ертсе пыракан бригади вăрман хатĕрлевĕнче заданине 200 процент тултарать

Выляв укçи тӳлеççĕ

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Районри перекет касси июнĕн 14-мĕшĕнче Виççĕмĕш Пятилетка (виççĕмĕш çулхи кăларăм) Заемĕн халь анчах пулса иртнĕ пĕрремĕш вылявĕ тăрăх выляв укçи тӳлеме пуçларĕ.

Малтанхи кунĕнче 67 çын выляса илнине палăртнă, вĕсене пĕтĕмпе 5.830 тенкĕ тӳленĕ. Вĕсем хушшинче 500-шер тенкĕ выляса илнисем те пур.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Коммунистсене учета илесси çинчен

Коммунистсене райкомсенче тата уçламĕш парторганизацисенче учета лес йĕрке çинчен ВКП(б) Централь-ый Комитечĕ 1939 çулта çирĕплетнĕ нструкцире аван кăтартнă. Апла улсан та уйрăм райкомсемпе пуçла-ĕш парторганизацисенче коммунист-ене учета илмелли правилăсене рактикăллă ĕçре пăхăнмаççĕ-ха.

ЦК ВКП(б) инструкцийĕ тăрăх, пар-и райкомĕсемпе хула комитечĕсем четнăй карточкăна ярса панă хыççăн, ăл тивĕçлĕ райкома е горкома çитни инчен пĕлтерни каялла килнине сăаса тăма тивĕçлĕ. Çак правилăна пур ĕрте те пăхăнмаççĕ. Хăшпĕр чухне акăн пек пулать: парти райкомĕсем оммунистăн учетнăй карточкине яра панă хыççăн, вăл тивĕçлĕ райкома итнипе пачах интересленмеççĕ.

ВКП(б) Шупашкар хула комитечĕ . Хайдуков коммунистăн учетнăй арточкине илнĕ. Анчах, Хайдуков оркома учета тăма пыман пирки, унăн арточкине ВКП(б) Çĕмĕрле райкомне аялла ярса панă. Учетнăй карточкăна ĕншĕн каялла ярса панине ыйтнă ыççăн Шупашкар хула комитечĕ айдуков коммунист учетра тăман, ăмасть те, тесе ответ панă.

Кăçалхи çулăн апрелĕн 30-мĕшĕнче ата майăн 4-мĕшĕнче Шупашкар ху-а комитечĕ Хайдуков юлташ учетра ăнипе тăманни çинчен ыйтса çырса рать. Çапла вара горком Хайдуков оммунистăн учетнăй карточкине артăн 8-мĕшĕнче ВКП(б) Çĕмĕрле рай-омне ярса пани çинчен манса кайнă. Çакă вăл парти Шупашкар хула ко-итечĕ ЦК ВКП(б) инструкцине пăхăн-асăр, учетнăй карточкăна учетнăй арточкăсен кĕнеки çине кĕртсе çыр-ан, ăна Çĕмĕрле райкомне ярса панă ыççăн манса кайнă пирки пулнă.

Пуçламĕш парторганизацисенче ком-унистсене учета илмелли йĕрке йы-ăр мар. Пуçламĕш парторганизаци екретарĕн, çав организацинчи комму-истсен списокне тĕрĕс йĕркелесе пы-алла. Парти райкомне е хула коми-етне коммунистсен учетлă даннăйĕ-ене вăхăтра пĕлтерсе тăмалла, урăх рганизацинчен куçса килнĕ е куçса айнă коммунистсем çинчен коммунистсен пухăвĕсенче пĕлтерсе тăрас пулать.

Хăшпĕр пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсем çак ĕç çине сиелтен пăхаççĕ, коммунистсене учета тĕрĕс илсе пымаççĕ. Сăмахран, Çĕмĕрле райсовет исполкомĕнчи пуçламĕш парторганизацинчен 6 коммунист тахçанах тухса кайнă. ВКП(б) членĕ Кангин юлташ 1940 çулти август уйăхĕнче куçса кайнă. Ун хыççăн виçĕ уйăх хушши вăл Чăваш АССР Наркомземĕнче ĕçленĕ, унтан вара чылай вăхăт хушши Вăрмар районĕнче ĕçлет. Ласковенков, Дерстуганов, Еркин коммунистсем тухса кайни те чылай вăхăт ĕнтĕ. Анчах вĕсем ку вăхăтченех райсовет исполкомĕнчи пуçламĕш парторганизацинче учетра шутланса тăраççĕ, учета илмелли кĕнеке çинче вĕсем тухса кайни çинчен паллă туман. Çав вăхăтрах райсовет исполкомĕнче чылай вăхăт хушши ĕçлекен Шабашов, Кураков тата ытти коммунистсене ку таранччченех учета илмен.

Калас пулать, райсовет исполкомĕнчи пуçламĕш парторганизацинче коммунистсене учета илмелли кĕнекене тирпейсĕр тыткалаççĕ, кĕнекери пур графасене те çырса тултармаççĕ. Парти хуçалăхне исполкомăн суту-илÿ отделĕн ĕçĕсемпе пĕр шкафра усраççĕ.

Çак примерсем вĕсем парти райкомĕсем пуçламĕш парторганизацисенче коммунистсене учета илес ĕçсемпе интересленменнине кăтартса параççĕ. Çак ыйту тăрăх пуçламĕш парторганизацисен секретарĕсене инструкцилемеççĕ.

Парти райкомĕн инструкторĕсем парторганизацисенче час-часах пулаççĕ, анчах вĕсем çав организацисенче парти хуçалăхĕ мĕнле пулнипе кирлĕ пек интересленмеççĕ.

Парторганизацисен кăçалхи отчетпа суйлав пухувĕсенче секретарьсем пулса ĕçлеме чылай коммунистсене пирвайхи хут суйланă. Паллах, вĕсен опыт сахалтарах-ха. Çавăнпа та парти райкомĕсен пуçламĕш парторганизацисенче парти хуçалăхĕ мĕнле пулнипе тăтăшах интересленмелле. Парти райкомĕсен инструкторĕсем парторганизацисен секретарĕсене куллен пулăшса пымалла.

Г. ТЕРНОВСКИЙ.

Партиллĕ-политикăллă ĕçе лайăхлатма пулăшмалла

КУСЛАВККА. Пуçламĕш парторга-изацисенче пулса иртнĕ отчетпа суй-ав пухăвĕсем вырăнсенче партиллĕ-олитикăллă ĕçе вăйлатма нумай пу-ăшрĕç. Куславкка комбинатĕнчи пуç-амĕш парторганизаци хăйĕн ĕçне аль план тăрăх йĕркелесе пырать. йăхра виçĕ хут партбюро ларăвĕ та-а икĕ хутчен коммунистсен пухăвĕ улса иртет. Отчетпа суйлав пухăвĕ уличчен партбюро ларăвĕсем тата оммунистсен пухăвĕсем йĕркеллĕ улса иртмен. Комбинатра единонача-и принципне пăснă фактсем те пул-ă. Сăмахран акă, йывăç каскалакан цех ачальникĕ Павлов юлташ комбинат иректорĕн приказне пăхăнман, ăна урнăçа кĕртмен.

Май уйăхĕнче комбинатри парторга-изаци производствăллă ыйтусемпе тларах интересленме пуçларĕ. Ко-инатра, цехсенче тасалăхпа йĕркелĕх ăвас, график тăрăх ĕçлессине лайăх-атас, коммунистсен производствăри вангардлă рольне çĕклес тĕлĕшпе умай ĕçлерĕ. Халĕ коммунистсен роизводствăри авангардлă ролĕ ÿс-х пырать. Сольников, Ильина, Мош-ова коммунистсем нормăна 150—160 роцент таран тултарса ĕçлеççĕ. Пар-юро малта пыракан коммунистсен пытне пĕтĕм коллектив хушшине са-ас тĕлĕшпе вĕсен опычĕ çинчен рабочисем хушшинче калаçусем туса иртерет.

Парти тата хуçалăх активĕн экономикăллă пĕлÿне ÿстерес тĕлĕшпе те ĕçлеме тытăнчĕç. Кадрсен экономикăллă пĕлÿне ÿстерес тĕлĕшпе ĕçлекен кружока комбинатăн главнăй инженерĕ Волков юлташ ертсе пырать. Кружокăн занятийĕсем уйăхра виçĕ хутчен пулса иртеççĕ.

Отчетпа суйлав пухăвĕсенче секретарьсен ĕçĕсене çителĕксĕр тесе йышăннă парторганизацисем те халĕ лайăхрах ĕçлеме тытăнчĕç. Кармăшри пуçламĕш парторганизацинче партиллĕ дисциплина начар пулнă. Кунта коммунистсем партиллĕ поручениесене пурнăçа кĕртмен, член усене вăхăтра тÿлемен, пухусене йĕркеллĕ çÿремен. Çак ыйтăва коммунистсен пухăвĕнче ятарласах сÿтсе-явнă, дисциплинăна пăсакан коммунистсене асăрхаттарнă. Çакăн хыççăн коммунистсем парторганизаци хушнине пурнăçа кĕртесси лайăхланнă, вĕсем пурте агитаторсем пулса ĕçлеççĕ.

Анчах та парти райкомĕ пуçламĕш парторганизаци секретарĕсене кирлĕ пек пулăшса пымасть. ВКП(б) райкомĕн оргинструкторски отделĕ пуçламĕш парторганизацисене партиллĕ-политикăллă тата организациллĕ ĕçсене лайăхлатма сахал пулăшать.

Р. ТЕРЕНТЬЕВ.

УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Чкаловски МТ Станцийĕн старший механикĕ, 1939, 1940 тата 1941 çулсенчи Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ В. Н. Северов юлташ, ăна Пĕчĕк ылттăн медальпе наградăланă.

А. КОСТИН фото-ÿкерчĕкĕ.

РСФС Республикинчи çулйĕр строительстви

РСФС Республикинчи нумай крайсенче, облаçсенче тата автономлă республикăсенче автомобильно-гужевой çулйĕрсене реконструкцилес тата çĕнĕ çулсем тăвас ĕç кашни кун ытларах та ытларах сарăлса пырать. Строительство ĕçне кашни кун вуншар пин колхозник тухать. Кăçалхи çул республикăра 21 пин километра яхăн çул тумалла тата реконструкцилемелле, 15 пин километр çула тĕпренех юсамалла, нумай кĕперсем тумалла. Çулйĕр строительствине 13 миллион çынна яхăн хутшăнать. Тулли мар сведенисем тăрăх, стройкăсем пыракан вырăнсене 2,5 миллион кубометра яхăн хăйăр, 3 миллион кубометра яхăн гравий, 850 пин кубометр йывăç турттарса хатĕрленĕ те ĕнтĕ.

Орджоникидзе крайĕнче çулйĕр строительстви лайăх пырать. Кăçалхи çул кунта 222,5 километр тăршшĕ çул тунă та ĕнтĕ. 45 кун хушшинче Ворошиловскпа Невинномыск хушшинчи 35 километр шоссе çулне реконструкциленĕ.

Кунта кашни кунах 1.500 колхозник тата 500 лав ĕçлеççĕ.

Дагестанра 62 километр çĕнĕ çул тунă, Крымра — 32 километр. Горький облаçĕнче çулйĕр строительстви валли 1.000 мостовщик хатĕрленĕ.

Халăх тăвакан пысăк стройкăсенче: Элиста — Малые Дербеты, Горький — Арзамас — Кулебаки тата Ярославль — Кострома çулĕсем çинче ĕçсем сарăлса пыраççĕ. Сывăхри кунсенче çакăнта асăннă кашни çул çине вуншар пин колхозник тухасса кĕтеççĕ. Халăха вĕрентес ĕçĕн Арзамасри отделĕ Горький — Арзамас — Кулебаки çулĕн строительствинче культбазăсем организацилет. (ТАСС).

Тинĕс-Çар Флочĕн кунне иртерме хатĕрленеççĕ

Амуртри хĕрлĕ ялавлă флотилири карапсемпе чăçсенче СССР Тинĕс-Çар Флочĕн кунне хатĕрленес ĕç сарăлса кайнă.

Тинĕс-Çар Флочĕн суртĕнче «Тинĕс-Çар Флочĕн хĕçпăшалĕ» ятлă выставка организацилес тĕлĕшпе ĕçлеççĕ. Çак выставка Хабаровскри культурăпа кану паркĕнче уçăлать. Кунта флотилири боевой карапсен ишсе çÿрекен моделĕсене кăтартмалли бассейн тума шутлаççĕ.

Данилов-Чалдунăн юлашки произведенийĕсем

Пирĕн писательсем хăйсен произведенийĕсене пухса кĕнекесем туса кăлариччен вĕсене хаçат-журналсенче пичетлесе пыни питех те аван. Вăл ĕнтĕ илемлĕ литературăпа интересленекен ĕçхалăх массисене писателĕн кашни утăмĕпех паллашса пыма май парать. Çапла майпа писательсемпе вулакансем хушшинче чĕрĕ çыхăну пулса пырать.

Кашни вулаканăннах хăйне ытларах килĕшекен писатель пур. Вăл вара çав писателĕн произведенийĕсене уйрăмăнах пысăк интереспе вулать, унти çитĕнÿсемшĕн савăнать, унти ăнăçсăрлăхсемшĕн хурланать. Çав хушăрах вулаканăн писателе пулăшас кăмăл çĕкленет, унăн произведенийĕсенчи çитменлĕхсене уççăнах каласа парса писателе вĕсене пĕтерме пулăшас килет.

Çак шутпа эпир М. Н. Данилов-Чалдунăн тĕрлĕрен хаçат-журналсенче пичетленнĕ юлашки произведенийĕсене тимлĕн вуласа тухрăмăр.

«Революци салтакĕсем» ятлă произведенин тĕп шухăшĕ çапла. Утар ялне Вассапа Уçăп çĕнĕ çĕре куçса пынă. Тĕнче вăрçи пуçлансан Уçăпа салтака илнĕ, килĕнче Уçăп ашшĕпе Васса анчах юлнă. Виçĕ çул хушши Васса хăйĕн упăшкине кĕтсе илеймен. Пĕрре, Ехрим старик пулă тытса ларнă чух, шуррисенчен таракан çамрăк çынна хăтарать. Мунча кĕнĕ хыççăн чей ĕçсе ларнă хушăра вĕсем патне икĕ салтак тата пĕр офицер кĕреççĕ те шуррисен çарне çырăнма сĕнеççĕ. «Вăрçă йăлăхтарса çитерчĕ ĕнтĕ. Канас килет», — теççĕ кусем. Килĕшменнине кура, офицерпе салтаксем вĕсене вăйпа илсе каяççĕ. Анчах вĕсен офицерпе салтаксенчен тарма май килет. Хыçран хăваланă чух, офицерпа салтаксем çак çамрăк çынăн юлташне персе пăрахаççĕ. Вилни—Ехрим старик ывăлĕ Уçăп пулнă. Уçăп ÿтне шыраса тупса пытараççĕ. Вĕсем киле çитнĕ вăхăтра Васса мунча хутнă. Ехрим старикпе шахтер мунча кĕнĕ хушăра çак киле шахтерпа Уçăпа шыраса çÿрекен офицерпе салтаксем пырса кĕреççĕ. Ĕçсе, апатланса сывăрма выртсан, Ехрим старик, Васса тата шахтер офицерпе салтаксене вĕлереççĕ те партизансен отрядне хутшăнса шуррисене хирĕç çапăçма пуçлаççĕ. Шуррисен хĕçпăшал турттаракан пароходне тытса илнĕ хыççăн партизансен отрячĕ Хĕрлĕ Çарпа пĕрлешет, çапла вара Ехрим старик, Васса тата шахтер революци салтакĕсем пулса тăраççĕ.

Ĕççыннисене революциллĕ çапăçу патне илсе çитерекен сăлтавсене произведенире тĕрĕс мар кăтартнă. Акă, шахтера вăрçă йăлăхтарса çитернĕ, вăл канлĕ пурăнасшăн, анчах ăна шуррисем вăйпа хăйсен çарне илесшĕн, ун хыççăн йĕрлесех çÿреççĕ. Çавăн пирки вăл шуррисене курайми пулать, вĕсене тавăрас шутпа шуррисене хирĕç çапăçакан салтак, революци салтакĕ пулса тăрать. Çакна вара политика енчен тĕрĕс теме çук.

Çавăн пекех, Ехрим старикпе Васса та Уçăпа вĕлернишĕн шуррисене тавăрас шутпа революци салтакĕсем пулаççĕ. Уçăп ырă-сывах пулнă пулсан, камсем пулĕччĕç-ха вĕсем?

Çакă ĕнтĕ — произведенин политикăллă тĕп çитменлĕхĕ. Ку çитменлĕх писатель произведенири геройсен шалти туйăмĕсене çителĕклĕ таран уçса паманнинчен, вĕсене тулашĕнчен кăна сăнласа кăтартнинчен килет.

«Çирĕм çул ĕлĕк» калавра писатель çамрăксене ĕлĕкхи хурлăхлă саманапа паллаштарать. Геройсем—ыйткалакансем — ялтан яла çÿреççĕ. Вĕсем пĕррехинче икĕ пĕртăван — пиччĕшĕпе шăллĕ юнашар анасем хушшинчи йăран çĕрĕшĕн çапăçнине кураççĕ. Сахрун куккăшĕ çапăçакан хресченсене тăвансем тесе пĕр-ик сăмах чĕнет те лешсем çапăçма пăрахаççĕ. Унтан кусем малалла утаççĕ. Ыраш пуссине кĕрсен вĕсем ансăр йăран çинчен курăка çулакан хресчене кураççĕ. Çавăнтах ăна хуçи сиксе тухать те каллех çапăçу пуçланать. Анчах вĕсене те Сахрун куккăшĕ табак турттарса, çураçтарса уйăрса ярать. Яла пырса кĕреççĕ кăна, çынсене çураçтарма юратакан Сахрун куккăшĕ валли каллех ĕç тупăнать: вĕсем çумăртан тарса кĕнĕ çуртра упăшки арăмне хĕнет. Çилĕ иртсен, Прохор ятлă хресчен хăй арăмне пуян кÿршĕ мăшкăлланăшăн хĕнени çинчен каласа парать.

«...Арăма тырă виçсе пама кĕлете илсе кĕчĕ те, алăкне шăлтăр-шалтăр хупса хучĕ. Ак тамаша, ăнран кайрăм. Ав мĕншĕн вăл арăма пыма хушнă. Калама намăс вĕт, тăвансем. Калама та...—тесе пĕтерчĕ вăл хăйĕн хурлăхлă сăмахне».

Апатланнă хыççăн, ыйткалакансем ял тăрăх тухса каяççĕ.

Шăп тепĕр çирĕм çул иртсен ыйткаласа çÿренĕ ача «ССР Союзĕн Верховный Советне суйласси çинчен ăнлантарса пама ĕлĕк çÿренĕ вырăнсене çитет. Сахрун куккăшне «1919 çулта чехсем коммунист тесе персе вĕлернĕ». Прохор халĕ колхоз председателĕ иккен, ялне те Прохоровка ят панă.

Ĕлĕкхи хурлăхлă пурнăçа пĕлни пирĕншĕн, çамрăксемшĕн, мĕнле усăллă иккенне калама кирлех мар. Писатель хăй умне пысăк задача лартнă. Анчах çак задачăна вăл ăнăçлах пурнăçлайман. Паллах, ĕлĕкхи пурнăçра чухăнсене питех те йывăр килнĕ, йăрансемшĕн т. ыт. çавăн йышши сăлтавсемпе çапăçни пулнă та пулĕ. Анчах калавра вĕçĕмсĕр çапăçнине çеç кăтартни тĕрĕс мар. Мĕншĕн тесен, ĕлĕкхи нушаллă пурнăç эксплоатациленекенсене социализмлă революци тума пĕтĕçтерсе пынă.

Произведенисенче час-часах пĕр-пек вырăнсем тĕлпулаççĕ.

«Унтан кĕлете çăнăх виçме тухрăмăр. Эпĕ кĕлете кĕрсенех вăл алăка шăлтăрт питĕрсе хучĕ те...»—тесе çырать вăл **«Вилĕмсĕр хăват»** калавра. Шăп çак вырăнах **«Çирĕм çул ĕлĕк»** калавра та пур (цитатине çÿлерех илсе кăтартнă).

Акă тата **«Ăнсăртран тĕлпулни»**, **«Тивĕçлĕ награда»** новеллăсен пуçламăшĕсене танлаштарса пăхар.

1. «Василий Иванович Сизов—республикăри паллă çын...»
2. «Зинаида Макаровна ку таврара паллă колхозница...»

Чалдун юлташ чĕлхе тĕлĕшĕпе çителĕксĕр ĕçленине те кăтартса хăвармалла. Унăн кашни произведенийĕнче пекех начар вырăнсем тĕлпулаççĕ:

«Паян В. И. Сизов хăйĕн колхозĕ çурхи акана хатĕрри çинчен тепĕр хут тишкерсе çаврăнать. Çавăн пек канăçсăр çын вăл. Ĕçе пĕрре тунипе çеç лăпланмасть. Ăна темиçе хут тĕплĕрех пултăр тесе сăнать...» («Тивĕçлĕ награда»).

«Çемье пысăках пулмасан та, çителĕклĕ—пĕр хĕр, икĕ ывăл, арăмĕн куçĕ йăн, ытти ĕçе çÿреме мар, çăкăрăшка та аран-аран хатĕрлекелет».

(«Телейсĕрĕн телейлĕ хĕрĕ».)

«Тата вăл тем те пĕрсем çинчен кĕнеке çине çырнă пек каласа парать».

М. Данилов-Чалдунран илемлĕ те лайăх, пурнăçа чăн кăтартса паракан произведенисем кĕтес килет. Вăл ун пек произведенисем çырма пултарасси паллах. Анчах унăн юлашки произведенийĕсене вуласа тухсан, халлĕхе ÿсĕм курăнмасть, кăмăл тулмасть, вĕсенчи ăнăçсăрлăхсем вулакансене кÿрентереççĕ.

А. ЯНДАШ.

Шупашкар хулине симĕслетсе илемлетес ĕç. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: 26 хватгерлĕ çурт тĕлĕнчи сĕвеке çеремпе витеççĕ.

А. КОСТИН фото-ÿкерчĕкĕ.

Колхоз уйхирĕсенчи тырпула пăхса ÿстересси

СССР Наркомзем Коллегийĕн ларăвĕ

Июнĕн 13-мĕшĕнче СССР Наркомземĕн Коллегийĕ колхоз уйхирĕсенчи сумкурăксене тата ÿсен-тăрана сиен кÿрекен хурт-кăпшанкăсене пĕтерес ĕç мĕнле пыни çинчен тăракан ыйтăва сÿтсе-явнă. Агротехникăпа механизацин Главнăй Управленийĕн начальникĕ Павлов юлташ доклад тунă.

Юлашки çулсем хушшинче пропашной культурăсене, çавăн пекех пучахлă культурăсене пăхса ÿстерес ĕç лайăхланнă. Колхоз уйхирĕсенче сумкурăксем сахалланнă. Çакна тума тăпрана тарăн сухалани, таса çĕртмесен лаптăкне ÿстерни, кĕрхи çĕртме уйĕсене культиваци туни, уйхире çумласа тасатни пулăшнă.

Кăçалхи çул çумкурăксене хирĕç уйрăмах вăйлăн кĕрешмелле. Кая юлса пуçланнă сулăн çуркунне тата тăпра нÿрĕ нумай пулни çумкурăксене культурăллă ÿсен-тăрансенчен хăвартрах аталанса ÿсме пулăшать. Уйхирсене çумкурăксенчен тасатас тĕлĕшпе вăйлă мерăсем йышăнас пулать.

Çĕрмамăкĕн, сахăр кăшманĕн, çу кăлармалли культурăсен калчисем лайăх ÿсеççĕ. Колхозсен пысăк тухăçлă çĕрмамăк тата технически ытти культурăсем туса илме кирлĕ условисем пĕтĕмĕшпех пур. Тырпула пăхса ÿстерес ĕçе пĕлтĕрхинчен лайăхрах организациленĕ, анчах та вăл çителĕклĕх лайăх мар-ха. Киевпа Житомир облаçĕсенче, сăмахран, июнĕн 5-мĕш тĕлне сахăр кăшманĕ йышăнса тăракан лаптăкăн çурри ытларах пайне çумкурăксенчен тасатман. Çĕрмамăкне иртнĕ çултинчен 10—15 кун маларах ÿссе аталанать. Çĕрмамăкне иртерех акнипе вăл иртерех аталанса пынине шута илсе, ăна пăхса ÿстерес ĕçсен хăвартлăхне хăпартмалла.

Колхозсен çĕртме уйĕсене сухалас тата культивацилес ĕç çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла. Малалла колхозсен ялхуçалăх ÿсен-тăранĕсене сиен кÿрекен чĕрчунсене хирĕç кĕрешес ĕçе вăйлатас пулать. Çуркунне черепашкăна пĕтерес ĕçе 300 пин колхознике яхăн хутшăннă, уйхирсене 10 миллион чăх, 100 миллион ытла теленомус кăларса янă. Украинăра сахăр кăшманне сиен кÿрекен долгоносикпа ăнăçлă кĕрешеççĕ.

СССР Наркомземĕн Коллегийĕ колхозсенче тырпула пăхса ÿстерес ĕçе лайăхлатма чылай решенисем йышăннă.

Июнĕн 13-мĕш (ТАСС).

Максим Горький музейĕ

Эпир, ăна хăйне чĕррĕн курнисем те, урманнисем те — пурте унăн пысăк а пархатарлă пурнăçне лайăх пĕлетĕр. Çапах та, унăн юмахри пек питĕ умай событиллĕ, пуян приключе-иллĕ пурнăçне анлăн кăтартса пара-ан музея кĕрсе курмасăр кам юлма ултарĕ? Совет çыннисем çеç мар, çĕр ăмăрĕн чи инçетри кĕтесĕсенчи çын-ем те Мускава пырсан, чи малтан енина курса ун пурнăçĕпе паллашнă ыççăн, тÿрех Максим Горький музей-е пырса тупаççĕ.

Унăн музейĕ Воровский урамĕнчи кĕ хутлă, пысăк çуртра вырнаçнă. ялти хутĕнче — архив, кунта Горьин алçырăвĕсем. Çÿлти хутĕнче — слă залсем. Вĕсем пурĕ 11. Бĕсем урте пирĕн хушăра халь те Горький урăннине аса илтереççĕ, пирĕн ума на хăйне чĕррĕн кăларса тăратаççĕ. узей те унăн музейĕ пек мар, вăл ăй пурăнакан чăн-чăн килçурт пек уйăнать.

Пĕррмĕш зал варринче кирпĕч тĕсĕ çуртăн макечĕ. Ку вăл Максим орькин кукашшĕ — Михаил Каширин ытса тăнă çурт. Ун умĕнчи ракатка артари йывăçсем сарăхнă çулçисене ăкаççĕ, вырăсла хапха килхушши виĕр çурта илсе кĕрет.

Кĕнĕ чухне, килхушши енчи кĕтесре, ĕчĕк пÿлĕм. Чÿрече умĕнче хуçан ĕрлĕ одеялăпа витсе хунă вырăнĕ. рамалла вара унăн, Каширинăн, пÿлĕмĕ. Унăн чÿречисем çинче пĕчĕк ечексем, стена çинче сехет, гитара. ÿлĕм тавра — хыçлă пукансем, диан, сĕтел. Кунта хулан кашни харамырĕ килсе ăшăнма пултарнă, Каширин патĕнче пурăнакан тăлăх Алеша ара унта кĕме пултарайман. Унăн чĕм ачалăхĕ çак кăшт йĕркеллĕрех пÿлĕмпе юнашар, кăшт аслăрах, анчах са мар сивĕ пÿлĕмре иртет. Çак ç пуканлă, пĕчĕк кăмакапа кр тлă пÿлĕмре вăл хăйĕн пĕртен-пĕр нă кукамăшĕ каласа панă юмах, халапсене итлет. Кунтах вăл хаяр кукашшĕнчен вăрă илтмен ята илтет, йытă çимен патака çиет. Кĕтеслĕрех питкуçлă, пурне те хытă асăрхакан Алеша хăйĕн кукашшĕ патĕнчен пĕрре кăна мар тухса тарса, Атăл тăрăшĕнче унта-кунта ĕçлесе çÿрет. Ун умĕнче хăй пурĕ те икĕ çул çеç вĕреннĕ шкул, унăн чÿречисем тĕрме алăкĕсене аса илтереççĕ. Вăл унта кĕмест. Чулхуларан — çавракă башнĕсемлĕ кремль патĕнчен иртсе, вăл баржăсем тăракан пристане анать. Музейăн стени çинче Колгин купецăн «Добрый» пароходĕ. Горький çав пароход çинче чашăк-тирĕксем çăвать. Унтан ăна эпир «Пермь» пароход çинче, Чулхулан паллă ярмаркисенче куратпăр. Хуть ăçта пул — пур çĕрте те пурнăçăн Каширин патĕнчи пекех хытлăхĕ, чунсăрлăхĕ.

— Кĕнекесем мана хамăн ăсăмпа чĕреме çунатлантарса шăршлă путлăхран тухма пулăшрĕç, — тесе аса илет кайран Горький хăйĕн ачалăхне.

Чăнах та, мĕнтери юратса тата мĕн чухлĕ кĕнеке вулать вăл! Музейра вăл ача чухне вуланă «История о храбром рыцаре Франциске Венециане», «Воскресший Рокамболь» кĕнекесене курма пулать. Часах вăл Дон-Кихотпа Тарас Бульбăна шыраса тупать, Вальтер Скотт ăна иртнĕ ĕмĕрсен чăн пурнăçне илсе кĕрет, Беранже юррисемпе Фауст ăна кĕрешĕве йыхăраççĕ, чĕрере Пушкин кăварĕ.

— Çĕр çинче эпĕ пĕччен мар, эпĕ пĕтместĕп, — тенĕ ун чухне вăл.

Кĕнеке вара мĕн ачаранпах унăн чи аслă юлташĕ, чи хаклă çимĕçĕ пулса тăрать. Хусанта пурăннă чух ун умне каламасăр çук пысăк йывăрлăхсем тухса тăраççĕ, çапах та вăл кĕнекесен тинĕсне çăтать. Вăл унта Марксăн «Капиталне» вулать, ун аллинче Плехановăн «Наши разногласия», Флеровскин «Азбука социальных наук» кĕнекисем. Вĕсенчен те ытларах — ун чухнехи обществăн малта пыракан, революци çулăмĕпе çунакан çынсем! Вĕсене вăл Хусанта пуçласа тупать. Вĕсенчен пĕри Андрей Деренков. Ун патĕнче ĕçленĕ чухне Горький булкăсем сутнипе пĕрле революциллĕ листовкăсем салатать т. ыт. те.

Горький Хусанта вĕренме тесе пынă вăхăтра, 1887 çулта, Ленина университетран кăларса, Кукушкино ялне ссылкăна яраççĕ. Горькишĕн, паллах, университетăн сарлака алăкĕсем хĕсĕк пулнă. Кунта та ăна сарлака хулпуççиллĕ, çÿллĕ, патвар çамрăка, Чулхулари пекех, урамсенче çапкаланса çÿренине куратпăр. Акă, пристань. Вăл унта Перси таварĕсене пушатать. Акă, булкăсем пĕçерекен хуçа — тискер Семенов. Горький ун патĕнче чуста çăрать. Акă тата — «Крутой» станци, пĕр-ик çурт, тепĕр пысăк пичке—вăл кунта каçхине пактауза сыхлать, кăнтăрла станци начальник арăмне вут çурса хатĕрлесе шыв кÿрсе парать. Кунтанах вăл ĕç колонийĕ тăвас пирки Лев Толстой патне çыру çырать. Çак вăхăтрах, 1889 çулта самодержави охрани Пешков мещанин çинчен уйрăм «ĕç» пуçарать. Музейра симĕс-шурă, хăмăр папкăсем теçетки-теçеткипе. Вĕсем пурте Пешковăн «ĕçĕ».

Этемлĕхĕн пулас генийĕ çинчен тĕнче илтиччен, патша самодержавийĕ Чулхулан харсăр та чăрсăр «мещанне» час-часах пĕлнĕ. Кайрантарах вăл тĕнчере паллă писатель пулса чапа тухсан та, патша йыттисем «Пешков мещанин ĕçне» мĕн 1917 çулччен йĕрлесе пырса, ăна тĕрмерен тĕрмене ăсатаççĕ. Вăл, Хусантан тухса кайса Россия тăрăх сурран утса тухса, Чулхулана çаврăнса çитет. Çакăн хыççăн вăл тĕрмене чи малтанхи хут лекет. Музейра çав тĕрмен макечĕ те пур. Тăвата башнялла, тĕссĕр, лутра тĕрме. Ку тĕрмере вăл пĕр уйăх ларать. Унтан тухса каллех инçе çула тухать. Музейра Барщевский тунă «На большой дороге» ятлă скульптура пур. Чаплă çулçÿревçĕн пуçĕнче хура шлепке, яланхи чалăш çухавиллĕ сица кĕпе, хăрах хулпуççийĕнчен çурмалла хыванă пальто. Вăл ыванман, вăл сăран аталлă хутлатнă урисене икĕ аллипе çирĕппĕн тытса, малалла инçете тинкерсе, тарăн шухăша кайса ларать. Мĕн чухлĕ утса мĕн кăна курман, илтмен? Курса илтмеллисем тата мĕн чухлĕ?!.

Стена çине симĕс карандашпа ÿкерсе тунă картта çине пÿрнепе пуссан — пирĕн умма вара Горький çуран çÿренĕ вырăнсем, вăрăм çулсем тухса тăраççĕ. Малтанхи çулçÿревĕнче вăл Кавказа çитеймест, Царицынран çурçĕрелле, Лев Толстой пурăннă çĕрелле, васкать. Çурăмĕ çинче унăн кутамкка, кутамккара ватă юман çинчен çырнă юрăсем. Вырăс çĕрĕн аслă çыннипе вăл, çав юрăсене кăтартса, ĕç колонийĕсем тăвасси çинчен калаçма шутланă. Ку расра унăн Толстоя курма тÿр килмест. Унăн юррисемпе вăл вăхăтра Чулхулара пурăнакан Короленко паллашать.

Горький хăй çулçÿрени çинчен çапла çырать:

— Эпĕ Руç тăрăх каскăнланса çÿрес килнĕ пирки мар, эпĕ хам ăçта, ман таврара мĕнле халăх пурăннине курас килнĕ пирки çÿретĕп. «Российăна пĕлес» килчĕ.

Чăнах та, Российăра вăл пĕлмен кĕтес юлмасть, хăйĕн иккĕмĕш çулçÿревĕнче вăл Кавказа çитет. Музейăн иккĕмĕш залĕнче çинçе колоннăсемлĕ çуртăн макетне курма пулать. Унта ун чухне ссылка çынни Александр Колюшный пурăннă. Çуртăн пĕр пĕчĕк пÿлĕмĕнче пĕр тимĕр кровать, сĕтел тата икĕ пукан. Çак пÿлĕмре Чулхула «каскăнĕ» хăй мĕн курни-илтнисем çинчен Колюшныя каласа тăрать. Ку пÿлĕмрех Колюшный ыйтнипе вăл хăйĕн пĕрремĕш калавне çырать. Макетпа юнашар 1892 çулта Тифлисра тухнă «Кавказ» хаçат. Çак хаçатра Горькин малтанхи калавĕ—«Макар Чудра» пичетленнĕ. Çак вăхăтранпа вара вăл чăрласах çырма тытăнать. Вăл çавтери нумай тата чăтăмлă ĕçлени çинчен 1896 çулта çырнă япаласем лайăх кăларса параççĕ. Ку çул вăл пурĕ 207 фельетон, 41 калав тата вак-тĕвек рецензисем çырнă. Ку вăхăтра унăн «Фома Гордеев», «Трое», «Мещане» тата ытти паха та пысăк япаласем пичетленеççĕ. Музейра Горький çав вăхăтра çырса кăларнă произведенисене пурне те курма пулать. Унăн илемлĕ литературăри чапĕ ютçĕршывсене те çитет. 901 çулта нимĕç хаçачĕсем Толстой çинчен 17 статья пичетлесе кăларнă пулсан, Горький çинчен 24 статья çырса кăлараççĕ. Ăна халь Толстой та ырă суна кĕтсе илет.

— Горький пулчĕ. Питĕ лайăх калаçрăмăр. Тата вăл мана килĕшрĕ. Халăхран тухнă чăн-чăн çын, — тесе çырать Толстой 1900 çулта хăйĕн дневникĕ çине.

Ку çулсенчех Чеховпа та вĕсем ĕмĕрлĕхех тус пулаççĕ. Музейра Чехов Горькие асăнмаллăх панă ятлă сехете курма пулать, ку сехет революцин аслă писателĕн вăхăчĕпе ĕçне хаклантарнă. Ку сехетсĕр пуçне урăх сехет Горькин пулман, теççĕ.

Горький ку çулсенче паллă писатель çеç мар. Писательрен маларах вăл революционер. Ахальтен мар, ăна академин хисеплĕ членне суйласан, унăн ĕçне самодержавец хăй хутшăнать, — ăна академик тума мар, «Пешков мещанин ĕçне» татах çĕнĕрен йĕрлеме пуçлаççĕ.

— Пур садра та шăпчăксем, пĕр манăнче çеç шпионсем, — тесе çырать вăл Чехов патне хăй Арзамасра ссылкăра пурăннă вăхăтра.

Музейра Тифлисри тĕрмепе Петербургри Петропавловск крепоçĕн макечĕсене те туса кăтартнă. Хĕсĕк чÿречесенчен Горький ларнă çара та тĕттĕм казематсене те курма пулать.

— Горький пĕр Российăн çеç мар, вăл пĕтĕм тĕнчен, — тенĕ Францин унчухнехи паллă писателĕ А. Франс. Вăл Горькине ирĕке кăларма пĕтĕм тĕнчене илтĕнмелле чĕнет. Лев Толстой та, ун чухне хăйĕн ĕçне пăрахса, Горькие çăлас тĕлĕшпе ĕçлет.

Тĕрмесенче те, ирĕкре те Горький нумай ĕçлет. Вăл вăхăтра Российăра миллионсене ирĕке кăларас тĕлĕшпе виçĕ çын — виçĕ гений ĕçлеççĕ. Ленин Çĕпĕрте, ссылкăра, хăйĕн «Развитие капитализма в России» ятлă паллă кĕнекине çырать; Сталин çав çулсенчех РСДРП-на кĕрсе революциллĕ ĕçе тимлĕн тытăнать; Горький ку çулсенче хăйĕн чаплă «Фома Гордеев» романне çырса кăларать. Вĕсем часах тĕл пулаймаççĕ, анчах вĕсем пĕр пысăк ĕç—революци ĕçне тăваççĕ. Ленинпа Горький чи малтан большевиксен вăртăн тухса тăракан «Новое слово» журналĕнче хăйсен статьисемпе тĕл пулаççĕ, хăйсем куçа-куçăн 1905 çулта Петербургра, Горький хватторĕнче паллашаççĕ. Горький та ун чухне 1905 çулти революцин çапăçăвĕсене активлăн хутшăнать. Кайран, реакци пуçлансан, Горький Америкăна каять. Унта вăл «Мать» романне çырать, РСДРП валли укçа тенкĕ пухать. Унтан ăна эпир Капри утравĕнче, РСДРП-ăн Лондонра пулса иртнĕ съездĕнче куратпăр. Ку вăхăтсенче вăл Ленинпа ялан çывăх тăрать, Ленинпа пĕрле вĕсен туслăхĕ ĕмĕрлĕхех юлать. Кайрантарах çав нашкал туслăх Сталин юлташпа та çирĕпленет.

1929 çулта вăл сывалса пурăннă Сорренторан хамăр çĕршыва таврăнать те пĕтĕмпех социализм строительствине кĕрет. Музейăн юлашки залĕсенче унăн юлашки çулсенчи ĕçĕсемпе пурнăçне питĕ аван кăтартса панă. Музейри çын Горькине кунта хăй ĕлĕк çуран çÿренĕ вырăнсенче курать. Ун умĕнче Днепрогэс — унăн вăйĕпе ялсем, хуласем çуталса, ĕçлесе пурăнаççĕ, анлă тÿремсенче тракторсемпе комбайнсем ĕçлеççĕ. Умрах—вăл редакциленĕ кĕнекесем, вăл пуçарса янă ĕçсем, вăл ĕççыннисем патне çырнă нумай çырусем. Кунтах вăл вĕрентсе ÿстернĕ чапа тухнă совет писателĕсем. Совет писателĕсемпе çыннисене çеç мар, тĕнче писателĕсемпе ученăйĕсене те вăл капитализма, капитализмăн вăрçă хурахла вăрçисене хирĕç, этемлĕхĕн тăшманне хирĕç кĕрешме мобилизацилет. Музейăн пĕр пысăк залĕнче унăн пысăк саспаллисемпе çырнă сăмахĕсем аякранах паллăн курăнаççĕ:

—Тăшман парăнмасан ăна пĕтереççĕ!

Ку сăмахсене вăл вилес умĕнхи çулсенче каланă. Ку — революци вăхăтĕнчи гуманизмăн çÿлти этапĕ, ăна девизпа эпир пулас çапăçусене тухăпăр.

И. МОИС.

Мускав, 1941 ç.

Канаш районĕнче куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине ÿстерессишĕн мĕнле кĕрешеççĕ

Канашри «Авангард» артельте. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: алсасем çĕлекен цехри стахановка В. Григорьева юлташ, вăл кулленхи нормăна 180 проц. тултарать. К. БАБАЕВ фото-ÿкерчĕкĕ.

Хĕлĕн-çăвĕн пахча-çимĕçсем ÿстеретпĕр

Пирĕн артель кăçалччен çăматăсем, кошма туса кăларнă, вĕрен явнă, алсасем çĕленĕ тата ытти производствăсем пулнă. Унсăр пуçне артель утиль-сырье, металсем пухас тĕлĕшпе ĕçленĕ. Столовăй тата подсобнăй хуçалăх тытса тăнă. Артельти мĕнпур производствăсен программи 1940 çулта 5.465 пин тенкĕлĕх пулнă. Ку чи пысăк виçе мар, мĕнпур резервсемпе усă курма тытăнсан, уйрăмăнах отходсенчен таварсем туса кăларассине организацилесен, артель производство планне татах та чылай ÿстерме пултарнă. Çакна шута илсе эпир артелĕн производствăллă программине 6.443 пин тенке çити ÿстерме палăртрăмăр. Вăл шутра куллен кирлĕ таварсем 1.498 пин тенкĕлĕх пулмалла. Ку иртнĕ çулти хисепрен 325 пин тенкĕ ытларах шутланать.

Кăçал производствăллă программăна 1 миллион тенке яхăн ÿстернĕ пулин те, ăна артель коллективĕ ăнăçлăн пурнăçа кĕртсе пырать. Иртнĕ 5 уйăх хушшинче 3.379 пин тенкĕлĕх, планран ирттерсе 328 пин тенкĕлĕх продукци туса кăларнă. Уйрăмăнах алсасем çĕлекен, пиравăр тĕртекен, кошмасем йăвалакан, щеткăсем тăвакан цехсем аван ĕçлерĕç. Вĕсем çулталăкри плана тултарасси патне çывхарса çитнĕ.

Çак çитĕнÿсене артель членĕсем хушшинче политикăллă-массăллă ĕçе тимлĕн организацилесе пынипе, социализмлă ăмăртупа стахановла движенине сарса пынипе тунă. Парторганизаци çумĕнчи агитколлективра 11 агитатор. Вĕсем артель членĕсене партипе правительство йышăннă постановленисене ăнлантарса параççĕ, кулленхи çĕнĕ хыпарсемпе паллаштараççĕ, тасалăхшăн, ĕç кунĕпе туллин усă курассишĕн кĕрешме организацилеççĕ. Алсасем çĕлекен тата вĕрен явакан цехсен заведующийĕ Иванов юлташ хăй ертсе пыракан цехсен коллективĕсене стахановла ĕçлекен коллективсем тума пултарнă.

Пирĕн артель хулари ĕççыннисене хĕлĕн-çăвĕн пахча-çимĕçсем парас задача лартрĕ. Ку задачăна пурнăçа кĕртесси пирки эпир иккĕленместпĕр. Подсобнăй хуçалăх заведующийĕ Виншу юлташ (вăл Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ) хĕллехи вăхăтра пахча-çимĕçсем тăвас тĕлĕшпе нумай опытсем пухрĕ.

Артельте çĕнĕ строительство юлса пырать. Плана пур ассортиментсем тăрăх та мар тултаратпăр-ха. Малашне эпир артель ĕçне ĕççыннисен ыйтăвĕсене тивĕçтерес май организацилесе пырассишĕн тăрăшатпăр.

М. СТЕПАНОВ.

«Авангард» артельти пуçламăш парторганизаци секретарĕ.

☆ ★ ☆

„Красный воин" артельте

Пирĕн «Красный воин» артеле 1938 çулта организациленĕ. Виçĕ çул хушшинче унăн хуçалăхĕн сăн-сăпачĕ тĕпренех улшăнчĕ. Халĕ артельте 13 производство пур. Куллен кирлĕ таварсем туса кăларасси ÿссех пырать. Виçĕмçул, 1932 çулти улшăнман хакпа шутласан, куллен кирлĕ таварсем 322 пин тенкĕлĕх, 1940 çулта 639 пин тенкĕлĕх туса кăларнă.

Анчах та, иртнĕ çулсенче хамăрăн мĕнпур резервсемпе усă курайман. Планировани системи тĕрĕс мар пулни, финанс тĕлĕшĕнчен кирлĕ пек пулăшманни вырăнти пултарулăха çĕклесе пыма чăрмантарнă. СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ «Вырăнти чĕртавартан куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви тăвассине ÿстермелли мероприятисем çинчен» кăçалхи январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановлени куллен кирлĕ таварсем кăларассине анлăн сарса пыма лайăх майсем туса пачĕ. Халĕ ĕнтĕ куллен кирлĕ таварсем ытларах туса кăларас тĕлĕшпе вырăнти пуçарулăха çĕклесе пыма мĕн кирлисем пĕтĕмпех пур.

Эпир артелĕн резервисене, производствăсен ресурсĕсене тĕплĕн тишкерсе тухрăмăр. Пирĕн артель куллен кирлĕ таварсем кăларассине чылаях ÿстерме пултарать. Çĕнĕ производствăсем, сăмахран, отходсенчен коверсем тăвакан, кивĕ тумтирсене, атă-пушмаксене сутăн илсе юсаса сутакан тата ытти производствăсене организацилеме, столовăй çумĕнче сыснасем ĕрчетме пулать. Çаксене тăвассишĕн артель коллективĕ пĕр кăмăлпа ĕçлеме тытăнчĕ.

Юлашки виçĕ-тăватă уйăх хушшинче çĕнĕ производствăсем организациленĕ. Çавна май артель туса кăларакан куллен кирлĕ таварсен хисепĕ ÿсрĕ. Хальхи вăхăтра эпир 85 тĕрлĕ тавар туса кăларатпăр: пушмаксем, кĕпесем, костюмсем, коверсем, чăлхасем, носкисем тата ыттисем те. Çак таварсене артель магазинĕнче, суту-илÿ организацисен лавкисемпе ларекĕсенче сутаççĕ. Кăçал пирвайхи çурçул хушшинче артелĕн куллен кирлĕ таварсем 388 пин тенкĕлĕх туса кăлармалла пулнă. Майăн 29-мĕшне 458 пин тенкĕлĕх туса кăларнă. Çурçул вĕçленичченх эпир ĕççыннисем валли тата темиçе вуншар пин тенкĕлĕх таварсем туса кăларма пултаратпăр. Кун пирки эпир пачах та иккĕленместпĕр. Мĕншĕн тесен, артель коллективĕ хăйĕн ĕçне партин XVIII конференцийĕ кăтартса панисем тăрăх çĕнетсе лайăхлатнă май кунран кун лайăхрах та лайăхрах тĕслĕхсем кăтартса пырать.

Акă, çĕвĕ çĕлекен цехах илер. Вăл цеха стахановец Зиновьев юлташ ертсе пырать. Конференци хыççăн унта конвейер системипе ĕçлеме тытăннă. Ку ĕç тухăçлăхне 31 процент ÿстерме май пачĕ. Цех коллективĕ июнĕн 1-мĕшне çулталăкри плана 82 процент тултарнă та ĕнтĕ. Стахановецсем Б. Анохин, Д. Серов, А. Москвина, Т. Игнатьева тата ытти нумай юлташсем кашниех куллен икĕ норма тултараççĕ. Сăрлакан цех (бригадирĕ Анна Скворцова юлташ) çулталăкри плана пилĕк уйăх хушшинчех 140 процент тултарчĕ. Чăлхасем çыхакан цех та лайăх ĕçлет.

Артель сыснасем туянчĕ. Вĕсене столовăй отхочĕсене çитерсе мăнтăрлатаççĕ. План тăрăх кăçал 40 сысна мăнтăрлатмалла. Халлĕхе 25 сысна пур. Сыснасем усрама вите тăватпăр. Ăна туса çитерсен вара сыснасем йышлăн усраса мăнтăрлатма шутлатпăр.

Пирĕн артельре культурăллă-массăллă ĕçе организацилеме лайăх условисем пур. Кăçал 80 пин тенкĕ тăракан клуба ĕçе кĕртрĕмĕр. Унта халĕ драмкружок тата ытти кружоксем ĕçлеççĕ, хут сахал пĕлекенсене, технически минимума, çар ĕçне вĕрентеççĕ. Çапла артель членĕсене производство планне тултарассишĕн кĕрешме куллен организацилесе пыратпăр.

Кăçал артелĕн куллен кирлĕ таварсем кăна пĕр миллион тенке яхăн туса кăлармалла. Артелĕн пĕтĕм производствăллă планĕ 5 миллион тенке яхăн шутланать. Плана ăнăçлăн тултарма, çирĕп график тăрăх ĕçлеме пире Чăвашкоопинсоюз енчен, уйрăмăнах материалсем тăратас тĕлĕшпе пулăшу пани кирлĕ. Материалсем çителĕклĕ пулсан та ĕç хăй тĕллĕнех пулса пырасси çине шанса тăма пултараймастпăр.

Кăçал артель чăлхасем çыхакан тата точнăй механика мастерскойĕсем валли икĕ хутлă çурт, çÿсмен таврашсене юсакан мастерской çуртне туса пĕтерет. Ку çуртсене тума 175 пин тенкĕ ытла расходламалла. Вĕсене туни куллен кирлĕ таварсем туса кăларассине малашне татах та ытларах ÿстерме майсем туса парать.

М. КОРЧАГИН.

«Красный воин» артель правленийĕн председателĕ.

Сыснасем самăртаççĕ

ССР Союзĕн Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ 1941 çулти январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановленине пурнăçа кĕртсе пынă май, Канаш районĕнчи хуçалăхлă организацисенче кăçал 433 сысна самăртма палăртнă. Хальхи вăхăтра çак организацисем 266 сысна усраççĕ. Плана 61 процент ытларах тултарнă.

Сыснасене самăртас плана Чăвашторгăн Канашри отделенийĕ, сăра склачĕ тата ытти чылай организацисем ирттерсе тултарнă. Апат-çимĕç комбиначĕ, райсоюз, трансторгпит начар ĕçлеççĕ.

Канашри инвалидсен «Красный воин» артелĕнче. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: çĕвĕ çĕлекен мастерскойĕнчи стахановец Д. Серов юлташ, вăл кулленхи нормăна 250 проц. тултарать. К. БАБАЕВ фото-ÿкерчĕкĕ.

Пирĕн резервсем пысăк

Канаш районĕнче вырăнти промышленноçа малалла аталантарса пыма, куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви ытларах туса кăларма лайăх майсем пур. Вагонсем юсакан заводра тата ытти предприятисенче пулакан отходсенчен витресем, тазсем, умывальниксем тата ытти нумай тĕрлĕ таварсем йышлăн туса кăларма пулать. Район территоринче тăм, хăйăр нумай, апла пулсан кирпĕч, черепица, чашăкчÿлмексем туса кăларас ĕçе организацилени те кирлĕ.

Пур резервсемпе те усă курас шутпа промкомбинат организациленĕ. Промкомбинатра металран таварсем, обоз хатĕрĕсем, чÿлмексем, тир-сăран тăвакан производствăсем пулмалла. Вĕсемсĕр пуçне, халиччен ĕçленĕ кирпĕч заводне комбинат аллине панă. Çĕнĕ производствăсене тума тата кирпĕч заводне аслăлатма кăçал 591 пин тенкĕ расходламалла.

Районри промкомбинатра апрелĕн 1-мĕшĕнче ĕç пуçланчĕ. Халĕ строительство пырать. Металран таварсем тăвакан производство тата кирпĕч заводĕ продукци туса кăларма тытăннă. Халĕ витресем, тазсем, умывальниксем, баксем тăватпăр, примуссем, самоварсем тата ытти нумай тĕрлĕ япаласене юсатпăр. Анчах та производство хăйĕн планне ăнăçлăн тултараймасть-ха. Инструментсем çитменни, токарнăй, сверлильнăй станоксем, электросварка аппаратури пулманни нумай чăрмавсем кÿрет. Чĕртаварсем те пĕрмаях çителĕклĕ пулмаççĕ. Вагонсем юсакан завод руководителĕсем отходсем пур пулин те наряд çук тесе отходсене памасăр тăраççĕ. Штат ыйтăвне те татса паман-ха.

Кирпĕч завочĕ иртнĕ 5 уйăх хушшинчи плана 107 процент тултарчĕ. Апла пулин те унта çитменлĕхсем сахал мар-ха. Чашăк-чÿлмексем, кирпĕч типĕтмелли сарай тăвасси начар пырать. Вăл строительство материалĕсем çителĕклĕ пулманнинчен килет. Известь çук, йывăç турттарса тухман. Строительствăна хывма панă 591 пин тенкĕ укçаран июнĕн 1-мĕш тĕлне 85 пин тенкипе çеç усă курнă.

Промкомбинатра ĕçлекенсен пурнăçпа йăла условисене лайăхлатас тĕлĕшпе те нумай ĕçлемелле. Районри организацисен комбината пулăшмалла.

Промкомбинат коллективĕ производствăсене хăвăртрах ĕçе кĕртсе ĕççыннисене куллен кирлĕ таварсем ытларах та ытларах кăларас шухăш-кăмăлпа пурăнать. Партипе совечĕн районри организацисем пулăшса пырсан, вăл хăйĕн задачисене ăнăçлăн пурнăçа кĕртме пултарать.

Ф. НИКОНОВ.

Районри промкомбинат управляющийĕ.

Пулăшу кирлĕ

Кăçал пирĕн артель çĕнĕрен 7—8 тĕрлĕ таварсем туса кăларма тытăнчĕ. Вĕсем пурте хуçалăхра куллен кирлĕ япаласем. Кунсăр пуçне 4 гектар çинче пахча тунă. Çаксене пула артелĕн производствăллă программи, 1910 çултипе танлаштарсан, 364,9 пин тенкĕлĕх ÿсрĕ.

Мĕнле пурнăçа кĕртетпĕр-ха эпир çав программăна? Иртнĕ 5 уйăх хушшинчи итогсем пирĕн артель çителĕксĕр ĕçленине кăтартса параççĕ. Чăн та, йывăçран тĕрлĕ материалсем тăвас тĕлĕшпе 5 уйăхри плана 101 процент тултарнă. Анчах та уйрăм ассортиментсем тăрăх илсен, плана чылаях тултарса çитермен. Сăмахран, вĕллесем, кашăксем тата ытти таварсем тăвас тĕлĕшпе планăн пĕчĕк пайне кăна тултарнă. Вăрман касса хатĕрлес тата турттарас плана та нумай тултарса çитермен.

Артель хăйĕн планне тултарманни, пуринчен ытла, вăрман кирлĕ чухлĕ уйăрса паманнинчен тата материалсем çителĕклĕ пулманнинчен килет. Пире йывăç материалсем 13400 кубометр кирлĕ, 6700 кубометр çеç илнĕ. Напильниксем, катка кăшăлĕсем çитеĕксĕр т. ыт. те. Çавна пула оборудованисемпе те туллин усă кураймастпăр. Виçĕ двигатель йĕркеллĕ ĕçлеймеççĕ, пĕрмаях простой тăваççĕ. Стружка заводне юсама тытăннă пирки вăл чарăнса ларнă. Унти станоксене юсаса çитернĕ ĕнтĕ. Двигателе ĕçлеттерме мотор е локомобиль кирлĕ.

Чăвашдревпромсоюз материалсем, локомобиль парсан тата çунтармалли япаласем çителĕклĕ тăратсан, эпир плана ăнăçлăн тултарма пултаратпăр.

ЦВЕТКОВ.

Сталин ячĕпе тăракан артель правленийĕн председателĕ.

Оборудованисемпе туллин усă курмалла

Премĕксем, печени, кукăльсем, конфетсем, мороженăй—çак продуктсене тума апат-çимĕç комбиначĕн оборудованисем те, ĕç вăйĕ те çителĕклĕ. Комбинатрах сăра тата квас тăвакан производство организацилеме пулать.

Анчах хальхи вăхăтра комбинатри оборудованисемпе пачах çителĕксĕр усă кураççĕ. Чĕртавар тата ытти материалсем çитмен пирки простойсем пулаççĕ. Майăн 26-мĕшĕнчен пуçласа премĕксем тата кукăльсем пĕçерекен цех ĕçлемесĕр тăрать. Вырăнти промышленность Халăх Комиссариачĕ нарядсем вăхăтра яман пирки çăнăх илейместпĕр.

Комбинатра продукци пахалăхне лайăхлатассишĕн кĕрешессине тивĕçлипе организацилемен. Ку тариччченех уйрăм цехсен руководителĕсем тума çăмăлтарах продуктсене ытларах кăларма тăрăшнă.

Кăçал строительство ĕçĕсене 188,6 пин тенкĕлĕх тумалла. Анчах строительство ĕçĕсене тума тытăнманпа пĕрех. Мĕншĕн тесен проект та, смета та çук. Строительство валли вырăн та уйăрса паман. Çак ĕçе хăвăртлатас тĕлĕшпе райсовет исполкомĕ те, çавăн пекех Апат-çимĕç промышленность Халăх Комиссариачĕ те пулăшмаççĕ.

И. ИЛЛАРИОНОВ.

Апат-çимĕç комбиначĕн управляющийĕ.

Мĕнле резервсем пур

Известняксем

Канаш хули çулран çул хăвăрттăн аталанса пырать. Унта çулсеренех çĕнĕ предприятисем, пурăнмалли çуртсем, шкулсем тăваççĕ. Çак строительствăсем валли известь нумай кирлĕ. Сăмахран, пĕр вагонсем юсакан завода кăна 800 тоннăна яхăн известь кирлĕ. Мĕн чухлĕ кирлĕ пулĕ ытти строительствăсем валли!

Ку тариччен извеçе ытти çĕртен турттарса килнĕ. Çав вăхăтрах Канашран инçех мар известняксен пуянлăхĕ усă курмасăр выртнă. Вăл пуянлăхпа усă курсан известь ыйтăвне чылаях çăмăллатма пулать. Известь тăвас ĕçе Сталин ячĕпе тăракан артель пуçарнă. Анчах вăл 80—100 тоннăран ытла туса кăлараймасть. Известь тăвассине çывăх вăхăтрах анлăн организацилени кирлĕ.

Пĕвесем, кÿлĕсем

Халĕ колхозсенче пĕвесемпе плотинасем, кÿлĕсем нумай. Вĕсенче карп пулăсем ĕрчетме лайăх. План тăрăх кăçал 25 гектар пысăккăш пĕвесене карп пулăсем ямалла пулнă. Ку ĕçе пурнăçа кĕртмен.

Ещĕксем

Апат-çимĕç комбинатне, сĕт-çу заводне, маслопромăн базине хатĕр продуктсене тытса усрама тата вĕсене кирлĕ çĕре ăсатма йывăçран тунă ещĕксем кирлĕ. Хальхи вăхăтра çак предприятисем валли кирлĕ ещĕксене вагонсем юсакан заводра тăваççĕ, анчах та вăл питĕ çителĕксĕр. Тĕрĕссипе каласан, вагонсем юсакан завод ещĕксем тума тивĕçлĕ мар, унăн вагонсем юсаса кăлармалла.

Вырăнти промышленность вăйланса пынă май ещĕксем тăвакан уйрăм мастерской организацилес ыйту çивĕччĕн тухса тăрать. Çак мастерскоя Сталин ячĕпе тăракан тата ытти артельсенче, е промкомбинатра организацилеме пулать. Ку ыйтăва хальтерех татса пани кирлĕ.

Пуртăсем, алăк хăлăпĕсем, шертешниксем

Вагонсем юсакан заводра, ытти чылай предприятисенче металл-отходсем чылай пулаççĕ. Вăл отходсене завод вырăнти предприятисене пама пултарать. Хальхи вăхăтра райпромкомбинат заводран тимĕр листисене кăна илсе тăрать, вĕсенчен витресем, тазсем кăна тăвать. Металл-отходсенчен пуртăсем, алăк хăлăпĕсем, шертешниксем тата ытти нумай тĕрлĕ япаласем тума пулать. Кун пек япаласене тăвакан производствăна организацилеме кирлĕ майсем те пур. Хулари электростанци çурчĕ çурри яхăн пушă ларать. Унта тимĕрç лаççи тума пулать. Анчах та Коммуналлă хуçалăх Халăх Комиссариачĕ вăл çуртпа усă курмасть пулин те темшĕн района парасшăн мар. Çурта ахаль лартни пикама та усă кÿмест.

Канашри промартельсенче. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ (сулахайран сылтăмалла): «Авангард» артелĕн алсасем çĕлекен цехĕнчи стахановец Ф. Пыгин юлташ, вăл нормăна 190 проц. тултарать; «Швейник» артельти стахановка М. Федорова юлташ тĕрĕ тĕрлет, нормăна 150—160 проц. тултарать; райпромкомбинатри рабочисем Н. Белянкина И. Лукин витре тăваççĕ. К. БАБАЕВ фото-ÿкерчĕкĕ.

Куллен кирлĕ таварсем ытларах туса кăларассишĕн

ССР Союзĕн Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕ кăçалхи январĕн 9-мĕшĕнче йышăннă постановлени вырăнти промышленноçпа промкооперацине малалла аталантарма, куллен кирлĕ таварсем тата продовольстви ытларах кăларма питех те лайăх майсем туса пачĕ. Çак постановленине пĕтĕм ĕççыннисем тулли кăмăлпа кĕтсе илчĕç. Постановлени тухнă хыççăнах пур çĕрте те партипе совет организацисем вырăнти промышленность предприятисенче, артельсенче мĕнпур резервсене уçса палăртса, вĕсемпе усă курмалли мероприятисене палăртса тухрĕç.

Унтанпа пилĕк уйăх иртрĕ ĕнтĕ. Мĕнле пурнăçа кĕртеççĕ-ха çак постановленине?

Канаш районĕ — промышленность ытларах аталаннă районсенчен пĕри. Кунта шултра предприятисемсĕр пуçне вырăнти промышленноçăн пĕчĕк предприятийĕсем, промысла артелĕсем нумай. Сĕтел-пукансем тăвакан фабрика, Сталин ячĕпе тăракан, «Красный воин», «Швейник», промкомбинат, апат-çимĕç комбиначĕ — пурĕ 15 предприяти ытла. Çак предприятисемпе артельсен куллен кирлĕ таварсем 7056 пин тенкĕлĕх ытла туса кăлармалла. Иртнĕ 5 уйăх хушшинче 3.933 пин тенкĕлĕх ытла продукци кăларнă. Нумай тĕрлĕ таварсем кăлараççĕ вĕсем: атă-пушмаксем, сĕт-çу продукчĕсем, кирпĕч, известь, сĕтел-пукансем т. ыт. те. Таварсен ассортиментчĕ уйрăмăнах кăçал нумай ÿснĕ. Сăмахран, сĕтел-пукансем тăвакан фабрикăна илер. Иртнĕ çулта вăл пурĕ те 3—4 тĕрлĕ таварсем кăна кăларнă. Кăçал вара 26 тĕрлĕ таварсем кăларать.

Предприятисемпе артельсенчен нумайĕшĕ куллен кирлĕ таварсем кăларас плана тултараççĕ. Вăл хисепе «Красный воин», «Авангард», «Труженик» тата индпошив мастерскойĕ кĕреççĕ. Анчах чылай артельсемпе предприятисем начар ĕçлени, унтан та ытларах, плана пур ассортиментсем тăрăх та тултарманни партипе совет организацисене вырăнти промышленность çине ытларах çаврăнса пăхма хушаççĕ.

Сĕтел-пукансем тăвакан фабрика 5 уйăх хушшинче куллен кирлĕ таварсем кăларас çулталăкри плана 39 процент, металсенчен таварсем тăвакан мастерской 41 процент çеç тултарнă. Малта пыракан артельсем те хăшпĕр таварсене туса кăларас тĕлĕшпе каялла юлаççĕ. «Авангард» артель плана, пуринчен ытларах, алсасем çĕленипе витме тăрăшать. Çав вăхăтрах унта хăшпĕр питех те кирлĕ япаласене тумаççĕ. Войлок 7 тонна тумалла, пачах туман. Сталин ячĕпе тăракан артель ачасем валли урапасем ытлашшипех туса тултарнă, çав вăхăтрах каткасем, вĕллесем тăвасси юлса пырать. Артель руководителĕсем: катка тума кăшăлсем çук, теççĕ. Мĕншĕн-ха йывăçран кăшăлсем тăвас мар, йывăç кăшăл çапнă каткасем те чăтăмлă пулаççĕ. Кун пек примерсем нумай илсе кăтартма пулать.

Партин XVIII конференцийĕ продукци пахалăхне лайăхлатас, унăн хакне йÿнетес, производствăра йĕркелĕх тата тасалăх тăвас тĕлĕшпе татăклă кăтартусем парса хăварчĕ. Вырăнти промышленность предприятийĕсенче тата промкооперации артелĕсенче çак кăтартусене пурнăçа кĕртессишĕн тивĕçлипе кĕрешни курăнмасть-ха. Апат-çимĕç комбинатĕнче продуктсене стандартсăр кăлараççĕ. «Авангард» артелĕн парикмахерскинче тасалăх çук. Артельсемпе предприятисенче простойсемпе прогулсем те пĕтмен-ха. Ку ĕнтĕ культурăллă-массăллă ĕçе начар организацилени çинчен калать.

Куллен кирлĕ таварсем кăларассине ÿстерме вырăнти чĕртавар çинче ĕçлекен производствăсем, мастерскойсем организацилемелле. Кăçал районра çĕнĕ производствăсем тума тата халиччен ĕçленĕ предприятисене аслатма 960.200 тенкĕ укçа расходламалла. Укçа панă, ăна ăста хывмалли те паллă. Çапах та государство панă укçапа япăх усă кураççĕ. Ку тариччен 161.342 тенкĕпе çеç усă курнă. Строительство ĕçĕсен хĕрÿллĕ тапхăрĕ пырать. Строительство ĕçне вăраха ямалла мар. Кашни кунпа туллин усă курса, пур стройкăсене те вăхăтра ĕçе кĕртмелле тăвас пулать. Райсовет исполкомĕн çак ĕç мĕнле пынине куллен тĕрĕслесе тăмалла, строительство ĕçĕсене тăвакан организацисене материалсем тупма пулăшмалла.

Куллен кирлĕ таварсем кăларассине ÿстересси пирки каланă чух суту-илÿ организацисем çинчен каламасăр иртсе кайма çук. Канашра сĕтел-пукансем сахал мар туса кăлараççĕ. Çапах та кунти магазинсенче кăмăла каякан сĕтел-пукансем тупса илме хĕн. Суту-илÿ организацийĕсем çак таварсене илсе сутассинчен кирек мĕнле майсемпе те пăрăнма тăрăшаççĕ. Çавăн пирки ĕнтĕ сĕтел-пукансем тăвакан фабрикăра хатĕр таварсем 200 пин тенкĕлĕхе яхăн складсенче выртаççĕ. Артель руководителĕсем те хăйсем туса кăларнă таварсем мĕнле сутăнни-пе интересленмеççĕ.

Вырăнти пуянлăхсемпе усă курас тесен, вĕсене куллен тĕпчесе тухассине организацилемелле. Ку тĕлĕшпе Канаш районĕнче питех те сахал ĕçлеççĕ. Кам та пулин резервсене уçса палăртса парасса шанса тăраççĕ пулас. Пуянлăхсем сахал мар вара. Ун çинчен паян пирĕн хаçатра пичетленсе тухакан материалсем те лайăх кăтартса параççĕ. Известняксем, металл отхочĕсем, çырласем — ку списока тата та нумай тăсма пулать. Ун пек резервсене уçса палăртас, вĕсемпе усă курас тĕлĕшпе райсоветăн вырăнти промышленность отдел работникĕсен, промышленность енĕпе ĕçлекен ялхи комиссин тата хуçалăх руководителĕсен ĕçлемелле.

Вырăнти промышленность предприятийĕсене, мастерскойсене тĕрĕс вырнаçтарса тухмалла. Ку ыйтăва пачах манса хăвараççĕ. Акă парикмахерскисене мĕнле вырнаçтарнине илер. Хулара вĕсем пурĕ 4. Вĕсенчен пĕри вагонсем юсакан заводра, ыттисем вара пурте пĕр урамра, пĕр-пĕринчен инçе мар вырнаçнă. Рабочисен çÿç-сухал хыртарас пулсан икĕ километра яхăн утмалла. Атă-пушмак юсакан мастерскойсем, фотографисем пирки те çавнах каламалла. Хулари ĕççыннисенчен чылайĕшĕсем çак мастерскойсем ăста вырнаçнине те пĕлмеççĕ.

Рекламăсем начар. Реклама пулманни столовăйсен ĕçĕнче те сисĕнет. «Авангард» артелĕн автогужтрест вокзалĕнче ресторан пур. Хулара сахал вăхăт пурăнакансем, е анчах çеç килекенсем ун çинчен пĕлмеççĕ те. Паллах, пĕлмен çын унта пымасть. Çавăнпа ĕнтĕ ресторан убыток тÿсет.

Партипе правительство вырăнти промышленноçпа промкооперацине аталантарма мĕн кирлисене пурне те туса панă. Промышленность работникĕсен, партипе совет организацисен хисеплĕ ĕçĕ — мĕнпур резервсемпе усă курса ĕççыннисем валли куллен кирлĕ таварсем ытларах туса кăларасси пулать.

М. ТИТОВ.

Монголи Халӑх Республикипе Манчжоу-Гон 1939 ҫулта конфликт пулнӑ район вырӑнӗнчи чикӗне тӗплӗн палӑртса тухас тӗлӗшпе ӗҫлекен хутӑшлӑ комиссийӗ кӑларнӑ коммюнике

Молотов—Того иртнӗ ҫулти сентябрь уйӑхӗнче тунӑ килӗшӳ тӑрӑх иртнӗ ҫулти сентябрь уйӑхӗнче Монголи Халӑх Республикипе Манчжоу-Го хушшинчи чикӗне тӗплӗн палӑртса тухас тӗлӗшпе вырӑнта ӗҫлеме пуҫланӑ пулнӑ, анчах та хӗллехи сивӗсем ҫывхарса килнӗ май икӗ енӗ те малтан шута илмен техникӑллӑ йывӑрлӑхсем тухса тӑнипе енсен ҫак ӗҫе ирӗксӗрех вӑхӑтлӑха чарса лартмалла пулса тӑнӑ. Кӑҫалхи ҫуркунне вӑл ӗҫе малалла туса пыма йышӑннӑ, ҫакна май майӑн 28-мӗшӗнчен пуҫласа Чита хулинче икӗ делегаци хушшинче тӗлпулусем пулса иртнӗ, вӗсем вӑхӑтӗнче ҫӳлте кӑтартнӑ техникӑллӑ йывӑрлӑхсене питех те туслӑ обстановкӑра йӑлтах сирсе янӑ тата 1941 ҫулти июнӗн 27-мӗшӗнчен вырӑнта ӗҫлеме пуҫлама йышӑннӑ.

Чита хули, 1941 ҫулти июнӗн 14-мӗш. (ТАСС).

Хорватия виҫӗ держава пакчӗ ҫумне пӗрлешнӗ

БЕРЛИН, июнӗн 15-мӗш. (ТАСС). Германири информаци бюровӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, паян 12 сехетре Венецире Анте Павелич Хорватия виҫӗ держава пакчӗ ҫумне пӗрлешни ҫинчен калакан протокола алӑ пусса ҫирӗплетнӗ.

Франци флочӗ Тулонран тухнӑ

БЕРЛИН, июнӗн 14-мӗш. (ТАСС). Германири информаци бюровӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, ӗҫе лайӑх пӗлекен ҫынсем хушшинче ҫапла пӗлтернӗ: Франци флочӗ Тулонран тухнӑ.

Франци войскисем Кисверен тухса кайнӑ

НЬЮ-ЙОРК, июнӗн 14-мӗш. (ТАСС). Ассошиэйтед пресс агентствин Лондонри корреспонденчӗ ҫапла пӗлтерет: Франци войскисем Кисверен тухса кайнӑ. (Кисве—Дамаск патӗнчен кӑнтӑр еннелле 10 миляра).

Бейрут ҫине сывлӑшран пырса тапӑннӑ

НЬЮ-ЙОРК, июнӗн 14-мӗш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, паян ирхине ирех Англи авиацийӗ Бейрут районӗ ҫине икӗ хутчен пырса тапӑннӑ. Пирвайхи хут вырӑнти вӑхӑтпа икӗ сехетре, иккӗмӗш хут тӑватӑ сехетре пырса тапӑннӑ.

МОПР обкомӗн пленумӗ

Июнӗн 15-мӗшӗнче МОПР Чӑваш обкомӗн пленумӗ пулса иртнӗ. Пленум ялти МОПР организацийӗсен ӗҫӗсем ҫинчен сӳтсе явнӑ тата МОПР Мари обкомӗпе социализмлӑ ӑмӑртӑва тухса договор ҫирӗплетнӗ.

Ҫавӑн пекех, пленум «МОПР активисчӗ» ятлӑ грамота тума йышӑннӑ тата унӑн положенине ҫирӗплетнӗ.

Театр самодеятельноҫӗн республикӑри смотре

Ҫиччӗмӗшпе саккӑрмӗш кунсем

Июнӗн 14-мӗшӗнче Пионерсен ҫуртӗнче Етӗрне завочӗн коллективӗ Корнейчукӑн «Платон Кречет» драмине лартса пачӗ. Уйрӑм юлташсем: Воронцова — Бочкарева рольне, Ладур — Берест рольне аван вылярӗҫ пулсан та, пӗтӗмӗшпе илсен, спектакле начар лартрӗҫ.

Июнӗн 15-мӗшӗнче строительсен клубӗнче Ҫӗмӗрлери древкомбинат драмкружокӗ «Сады цветут» комедине лартса пачӗ.

Н. МИТТА.

Профсоюзпа комсомол кросӗ

Малтанхи кун

Июнӗн 15-мӗшӗнче профсоюзпа комсомолӑн кросӗ пуҫланчӗ. Кросӑн малтанхи кунӗнче пирӗн республикӑра пиншер ҫын старта тухса такӑрмӑр ҫулсем тӑрӑх 500, 1000 тата 3000 метр чупрӗҫ. Кроса Шупашкар хулинче 400 ҫын, Вӑрнар районӗнче 500 ҫынна яхӑн хутшӑннӑ.

Ҫавӑнпа пӗрлех кросӑн малтанхи кунӗ хӑшпӗр ҫӗрте тренировкӑсем ҫителӗксӗр пулнине тата кроса иртерес тӗлӗшпе профсоюзсем пачах ҫителӗксӗр ӗҫленине кӑтартса пачӗ. ВЛКСМ Сӗнтӗр райкомӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, унта профсоюзсен районри комитечӗсем ку ӗҫе пачах хутшӑнман темелле. Ҫӗрӗҫ органӗсенчи работникӗсен, политпросвет тата госучреждени работникӗсен профсоюзӗсем уйрӑмах начар ӗҫлеҫҫӗ. Районӗпе те учительсен союзӗ тата «Учитель» спорт обществи ҫеҫ кроса иртерес енӗпе тӑрӑшса ӗҫлеҫҫӗ.

Ҫӗмӗрле хулинче малтанхи кун кроса 60—70 ҫын ҫеҫ хутшӑннӑ. Унта кроса ҫавтери начар хатӗрленнӗ пулнӑ. Кроса медицина комиссийӗнче тата тренировкӑсенче пулман ҫынсене хутшӑнтарнӑ. Комбинатра ӗҫлекен ҫамрӑксем ҫӗршерӗн шутланаҫҫӗ пулсан та, кроса вуншар ҫын ҫеҫ хутшӑннӑ.

Кросс икӗ эрне хушши пырать. Малтанхи кун палӑрнӑ ҫитменлӗхсене хӑвӑрт пӗтермелле. Профсоюзпа комсомол организацийӗсен кроса пур енӗпе те лайӑх иртерессишӗн пикенсе ӗҫлемелле.

* * *

ВӐРНАР, июнӗн 16-мӗш. **(Телефонпа).** Кроса 479 ҫын хутшӑннӑ. Вӗсенчен 400 ҫынна яхӑн чупас енӗпе ГТО комплексӗн нормисене панӑ.

Кросӑн малтанхи кунӗнче палӑрнӑ тӗп ҫитменлӗх — вӑл тренировкӑсенче пулман ҫынсене чуптарни пулса тӑрать.

* * *

ҪӖМӖРЛЕ. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**). Иртнӗ вырсарникун ҫанталӑк аван тӑчӗ. Ку вӑра спорт вӑййисене иртерме питех те лайӑх майсем туса пачӗ. Анчах, ВЛКСМ райкомӗпе спорт обществисем кроса иртерес ыйту ҫине ҫиелтен пӑхнине пула, вӑл кирлӗ пек иртмерӗ. Хулари ӗҫҫыннисенчен кроса 60—70 ҫынна яхӑн ҫеҫ хутшӑнчӗҫ.

Кросӑн малтанхи кунӗнче уйрӑмӑнах древкомбинат, «Труженик» заводран сахал хутшӑнчӗҫ. Древкомбинатра ӗҫлекенсенчен ҫамрӑксем 500 ҫынна яхӑн пулин те, кроса вуншар ҫамрӑк кӑна хутшӑнма пултарчӗҫ. Мӗншӗн тесен кунта хатӗрленӳ ӗҫне ҫавтери япӑх организациленӗ пулнӑ. Комсомол комитечӗ ку ӗҫе конкретлӑн ертсе пыман. Ахальтен мар ӗнтӗ комбинатра ӗҫлекен комсомолецсенчен хӑшпӗрисем кросс пуҫланни ҫинчен те пӗлмен.

Кроса япӑх хатӗрленнине ҫакӑ та лайӑх ҫирӗплетсе парать: хӑшпӗр юлташсем кросра тренировка тумасӑр тата сывлӑхсене пӑхтармасӑрах чупрӗҫ.

Кросра уйрӑм юлташсем паха результатсем кӑтартрӗҫ. Акӑ Анна Крымова (4-мӗш номерлӗ шкулта 8-мӗш класра вӗренекен) ҫур ҫухрӑма 1 минута та 43 секунда, Надя Тяпкина ҫав дистанцинех 1 минута та 46 секунда, Василий Минеев пӗр ҫухрӑма 2 минута та 41 секунда хушшинче чупса тухрӗҫ.

Начар хатӗрленнӗ

Профсоюзпа комсомолӑн кросне иртерессипе мӗнле пыни ҫинчен тӗплӗн пӗлес тесе физкультурӑпа спортӑн районри уполномоченнӑйӗпе Свинцов юлташпа чылай калаҫрӑмӑр. Анчах вӑл ун ҫинчен сахал пӗлет.

Профсоюзпа комсомол организацийӗсем чылайӗшӗ кроса лайӑх хатӗрленсе кӗтсе илеҫҫӗ. Туликассинчи «XI лет Чувашии» колхозри комсомолецсемпе ҫамрӑксем кулленех тренировкӑсем иртереҫҫӗ. Ҫавӑн пекех Сарабакасси ялсоветӗнчи «Хочахмат» колхозра, Тулик Хураскинчи, Абашри вӑтам шкулсенче кроса иртерме лайӑх хатӗрленнӗ.

Апла пулсан та, районӗпе илсен, кроса хатӗрленесси питӗ ҫителӗксӗр пулса пырать-ха. Физкультурӑпа спортӑн хӑшпӗр организацийӗсем (Ҫӗньял Уйкас ялсоветӗнчи «Пятилетка» колхозра, Кӳкеҫ ялсоветӗнчи Ильич ячӗпе тӑракан колхозра) кросс хӑҫан тата мӗнле пулассине пӗлмеҫҫӗ.

Физкультурӑпа спортӑн районри уполномоченнӑйӗ вырнаҫнӑ пӳлӗме Арсентьев юлташ кӗрсе тӑчӗ. Вӑл 18—19 ҫула ҫитнӗ ҫамрӑк.

— Значок кунта параҫҫӗ-и?

— Кунта.

— Эсир кроса мӗнле хатӗрленетӗр-ха?

— Мӗн, мӗнле кросс? — тӗлӗнсе ыйтрӗ ҫамрӑк. — Эпӗ нимӗнле кросс ҫинчен те пӗлместӗп.

Арсентьев юлташа судьясен коллегин членне ҫирӗплетнӗ. Анчах та вӑл ун ҫинчен пӗлмест.

Физкультурӑпа спорт организацийӗсенче ӗҫлекен хӑшпӗр юлташсем кроса иртерме хатӗрленес ӗҫе начар ертсе пыраҫҫӗ. Ку тӗлӗшпе комсомолпа профсоюз организацийӗсем те ҫителӗксӗр ӗҫлеҫҫӗ.

П. НИКИТИН.

Шупашкар районӗ.

Хӑйсен терминӗсем, хӑйсен йӗркисем

КН тата КНЗ тени мӗн-мӗн ҫинчен пӗлтереҫҫӗ? Ӑнланас ҫук вӗсене. Ӑнланакансем тупӑнсан та ун пек ҫынсем сайра, кашни районра пӗрер, иккӗшер ҫынтан ытла тупӑнма пултараймӗҫ. Эпир пӗлекенсем ӗнтӗ, Калинински районран иккӗн пур: пӗри—Краснов, вӑл районри ҫыхӑну конторин начальникӗ, кӗскен «КН Краснов» тесе алӑ пусать; тепри — Гарина, ҫыхӑну конторин начальникӗн заместителӗ, кӗскен ӑна КНЗ тесе вулама пулать. Ку саспаллисене вырӑсла тата хыҫал енчен вуласан та вӗсем пӗр пӗлтерӗшлех тухаҫҫӗ: начальник конторы е заместитель начальника конторы тенине пӗлтереҫҫӗ.

Халӗ КН тата КНЗ тени сирӗншӗн те тата хамӑршӑн та паллӑ пулчӗ. Эпир ку саспаллисене ӗнтӗ почта работникӗсен терминӗ тесе калама пултаратпӑр. Вӗсен ун пек терминсем татах та нумай. Чебоксары вырӑнне нумай чухне Чбс, Цивильск вырӑнне Цвл тесе ҫыраҫҫӗ. Тепӗр чухне, пуҫа тем килсен унтан та ытларах иртӗхсе каяҫҫӗ.

Калининори ҫыхӑну конторинче, телефон патӗнче, КН Краснов тата КНЗ Гарина юлташсем алӑ пуснӑ «Тариф междугородних переговоров» тенӗ списока ҫакӑнса тӑрать. Район ячӗсене унта ҫакӑн пек ҫырнӑ:

Ибреси, Кугеси, Октябрское, Совецкое, Цывильск, Цебоксары, — тенӗ. Ку районсен ячӗсенчен те ӗнтӗ ҫыхӑну работникӗсем хӑйсене майлӑ терминсем тума тытӑннӑ пулас, ӑна Элӗк районӗнчи ҫыхӑну конторин работникӗсем те аван ҫирӗплетсе параҫҫӗ. Вӗсем ҫав тариф списокӗнчи районсен ячӗсене калининосем пекех ҫырма тӑрӑшнӑ, анчах тата ҫыхӑну уйрӑмӗсен ячӗсем элӗксем, Янтиково вырӑнне Ялтиково, Тюрлема вырӑнне Тюрлеме, Козьмодемянск вырӑнне Козьмедемянск, тесе ҫырса тухнӑ. Кай та калаҫ!

Элӗк районӗнчи ҫыхӑну конторинчи телефон патне кӗрсен пуҫа ҫакнашкал шухӑшсем пырса кӗреҫҫӗ: почта та тасалӑхпа йӗркелӗхшӗн кӗрешме тытӑнчӗ. Ҫыхӑну ӗҫӗ лайӑхланассине кӗтме пулать, тетӗн. Пӗр-пӗр районпа калаҫма тытӑнас чухне телефон патне будкӑна кӗме тӑратӑн. Умӑнта пысӑк саспаллисемпе ҫырнӑ хут ҫакӑнса тӑрать: «Товарищи, соблюдайте тишину и проядок!» тенӗ. Хӑшпӗр начальниксен алӑкӗсем ҫине «Кунта ӗҫсӗр кӗме юрамасть», тесе ҫырнӑ пек, вӗсем те «Кунта, будкӑра, калаҫма юрамасть» тесе калаҫӑн пулнӑ пулмалла.

Ҫапла вӑл почта тенинче: унта хӑйсен терминсем, хӑйсен йӗркисем пур.

Ив. МОСЕЕВ.

СПОРТ

„Спартак"—„Буревестник"

Футбол вӑййипе Шупашкар хулинче малти вырӑна тухассишӗн июнӗн 13-мӗшӗнче «Спартак» обществин пӗрремӗш командипе «Буревестник» команди тӗл пулса вылярӗҫ. Сӑмах та ҫук, спартаковецсем буревестниксенчен нумай лайӑх вылярӗҫ. Вӑйӑра спартаковецсем 7:0 шутпа ҫӗнтерчӗҫ.

* * *

Судья футболистсене вӑйя чӗнет. Хӑнасем — Ижевск хулинчи «Динамо» футболисчӗсем тухаҫҫӗ. Вӗсем Шупашкарти «Динамо» командипе хӑйсен обществи енӗпе Совет Союзӗнче малти вырӑна тухассишӗн ӑмӑртса выляҫҫӗ. Ижевскри динамовецсем вӑйӑ пуҫлансанах шупашкарсен алӑкне атакӑлама тытӑнаҫҫӗ. Вӑхӑт нумай та иртмест, хӑнасем шупашкарсен алӑкне мяч тапса кӗртеҫҫӗ. Анчах та Шупашкар хулинчи динамовецсем хӑйсем вӑйӑра ҫӗнтерессе шанса выляҫҫӗ, вӗсем ҫийӗнчех вӑйӑ шутне танлаштарма пултарчӗҫ.

Шупашкарсем хӑнасен вратарьне канлӗх пами пулчӗҫ. Вӗсем хӑнасен алӑкне татти-сыпписӗр хупӑрлаҫҫӗ, тапӑнаҫҫӗ. Шупашкарти динамовецсен нападенири пятерки пӗрмаях «противникӑн» алӑкӗ умӗнче вылять. Хӑнасем начартарах, уйрӑмӑнах вратарь начар выляни куҫ умӗнчех. Шупашкар футболисчӗсем ҫакӑнпа усӑ курса хӑнасен алӑкне тата виҫӗ мяч тапса кӗртме пултарчӗҫ. Вӑйӑ 4:1 шутпа Шупашкарти динамовецсем ҫӗнтернипе пӗтрӗ.

* * *

Футбол вӑййи пуҫланиччен пулнӑ спорт утӑвӗнче спартаковец Г. Иванов пӗрремӗш вырӑна, иккӗмӗш вырӑна «Большевик» спортсменӗ Пушкин, виҫҫӗмӗш вырӑна «Медик» спортсменӗ Данилов йышӑнчӗҫ.

* * *

КАНАШ. Кнашри «Спартак» обществин команди вырӑнти «Медик» командипе тӗл пулса вылянӑ. Спартаковецсем вӑйӑра 9:1 шутпа ҫӗнтернӗ.

«Спартак» команди «Красная звезда» (Хусан) командине 3:2 шутпа выляса янӑ.

Чӑвашсен Академи театрӗн чӑваш труппи районсене тухса кайрӗ

Июнӗн 16-мӗшӗнче Чӑвашсен Государство Академи театрӗн чӑваш труппи республикӑри районсене гастроле тухса кайнӑ. Вӑл июнь—август хушшинче Сӗнтӗр, Етӗрне, Советски, Элӗк, Калинински, Ҫӗмӗрле, Хӗрлӗ Чутай, Вӑрнар, Йӗпреҫ, Канаш, Шӑхасан, Вӑрмар, Куславкка, Сӗнтӗрвӑрри, Ишлей, Красноармейски, Ҫӗрпӳ районӗсенче тата чылай колхозсенче пулать.

Театр «Нарспи», «Чакка», «Судра», «Укҫа», «Кто смеется последним» (чӑвашла куҫарнӑ) т. ыт. пьесӑсене лартса парать. Вӑл спектакльсенче театрӑн паллӑ артисчӗсем: РСФСР тава тивӗҫлӗ артисчӗ И. Алексеев, Чӑваш АССР тава тивӗҫлӗ артисчӗсем И. Молодов, О. Ырзем, Чӑваш АССР искусствӑн тава тивӗҫлӗ деятелӗ Н. Айзман выляҫҫӗ.

Калчасем лайӑх ӳсеҫҫӗ

Ҫуллахи ӑшӑ хӗвел нӳрӗ ҫӗр ҫине ӑшшӑн пӑха пуҫларӗ. Ишлей районӗнчи «Ҫӗнӗ хунав» колхозӑн ҫуртри тата кӗр тыррисем тикӗссӗн ҫитӗнеҫҫӗ. Уйрӑмӑнах 1-мӗш бригадӑри пӗрремӗшпе виҫҫӗмӗш звеносем малтанрах акнӑ пӑрҫа йышши культурӑсем тикӗссӗн ӳсеҫҫӗ. Кӗрхи тырӑсенчен ыраш тата тулӑ калчисем аван, вӗсем 50 сантиметр ҫӳллӗш ҫитӗннӗ.

Ф. ТУРХАНКАЙ.

Лекци

Ыран, июнӗн 18-мӗшӗнче, ВКП(б) Шупашкар горкомӗн парткабинетӗнче ВКП(б) историйӗ ҫинчен вулакан лекцисен циклне итлекенсем валли **«Ленинӑн Апрельти тезисӗсем, буржуаллӑ-демократиллӗ революци социализмлӑ революцие ӳссе кӗресси ҫинчен вӗрентни»** темӑпа тӳлевлӗ лекци пулать. Лектор—**Сафрошкин** юлташ.

Лекци каҫхине 8 сехетре пуҫланать.

ПАРТКАБИНЕТ.

ЕВРОПӐРИ, АФРИКӐРИ ТАТА АЗИРИ ВӐРҪӐ

(Вӑрҫӑ ӗҫӗсен дневникӗ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра авиаци чылаях пысӑк активлӑх кӑтартать. Июнӗн 14-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле, тесе пӗлтернӗ Германи командованийӗн сводкинче, Германи самолечӗсем Темза юханшывӗ тинӗсе юхса тухнӑ ҫӗрте, ҫавӑн пекех Англин кӑнтӑр тата хӗвелтухӑҫ ҫыранӗнче портсен сооруженийӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Кунсӑр пуҫне, Англин хӗвелтухӑҫ пайӗнче нумай аэродромсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Июнӗн 13-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле, тесе пӗлтерет Рейтер агентстви, Англи самолечӗ Норвегин кӑнтӑр ҫыранӗ патӗнче Германи линкорне курнӑ, линкорпа пӗрле темиҫе эсминец пынӑ. Англин ҫав района янӑ самолечӗсем Эгерсунд патӗнче Германи карапӗсене атакӑланӑ. Англи самолечӗ пӑрахнӑ пӗр торпеда Германи линкорӗ ҫине ӳкнӗ. Каярахпа ҫакна палӑртнӑ: линкор ытти карапсемпе пӗрле Скагеррак проливӗ патнелле ҫул тытнӑ, линкорӑн хӑвӑртлӑхӗ чакнӑ.

Июнӗн 14-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Англи бомбардировщикӗсен пысӑк вӑйӗсем Брестри доксем ҫине пырса тапӑннӑ. Пысӑк калибрлӑ бомбӑсем нумай пӑрахнӑ, вӑл бомбӑсем Германин «Шарнгорст» тата «Гнейзенау» ятлӑ линкорӗсем, ҫавӑн пекех «Принц Евгений» ятлӑ крейсер якорьте тӑнӑ вырӑна ӳкнӗ. Кунсӑр пуҫне, Англи авиацийӗ Руртри промышленность объекчӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Июнӗн 14-мӗшӗнче кӑнтӑрла Англи самолечӗсем нимӗҫсем оккупациленӗ портсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

* * *

Вӑтаҫӗр тинӗсӗ ҫинче вӑрҫӑ вӑрҫакан енсен сывлӑшри вӑйӗсен ӗҫӗсем пулса пыраҫҫӗ. Итали авиацийӗ, тесе паллӑ тунӑ Итали командованийӗн сводкинче, июнӗн 13-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Гибралтар ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Рейтер агентстви ҫак ӗҫ ҫинчен пӗлтерсе, ҫапла ҫырать: самолетсем Гибралтар патнелле ҫывхарса пынине асӑрханӑ хыҫҫӑнах зенитлӑ артиллери вӗсем ҫине пеме пуҫланӑ. Агентство пӗлтернӗ тӑрӑх, бомбӑсем пӑрахнипе нимӗнле сиен те тата нимӗнле жертвӑсем те пулман. Противникӑн пӗр самолечӗ Кипр утравӗнчи виҫӗ пункт ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Англи самолечӗсем, тесе кӑтартса панӑ Англи командованийӗн коммюникинче, Родос утравӗ ҫине каллех пырса тапӑннӑ; кунсӑр пуҫне, Калатори аэродром ҫине те бомбӑсем пӑрахнӑ.

Ҫурҫӗр Африкӑра положени нимӗн те улшӑнман. Авиаципе артиллери ӗҫӗсем палӑраҫҫӗ. Германи командованийӗн сводкинче каланӑ тӑрӑх, Германипе Итали батарейисем Тобрук патӗнче Англи артиллерийӗн позицийӗсем ҫине пенӗ, Германипе Итали авиацийӗ ҫав хулари портсен сооруженийӗсем ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Англи самолечӗсем, тесе пӗлтернӗ Англи командованийӗн коммюникинче, Бенгази гаванӗ тата Эль-Газаларти аэродром ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ.

Хӗвелтухӑҫ Африкӑра, Абиссинире, пысӑк ӗҫсемех пулса иртмен.

* * *

Сирире, Гавас—ОФИ агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, фронтӑн пур участокӗсенче те англичансем хыттӑн ҫапӑҫма пуҫлани палӑрать.

Кӑнтӑр Ливанра Австрали войскисем Нахр-Эль-Захарани ятлӑ юханшыв патнелле куҫса пыраҫҫӗ. Франци командованийӗн коммюникинче, Ассошиэйтед пресс агентстви панӑскерӗнче, ҫапла кӑтартнӑ: Англин танковӑй чаҫӗсем, тинӗс артиллерийӗ пулӑшнипе, Сайдӑна хирӗҫ наступлени пуҫланӑ. Англи войскисем хула хӗррисене пырса кӗнӗ, анчах та Франци войскисем, контратака туса, малтанхи позицисене ҫӗнӗрен йышӑннӑ.

Ассошиэйтед пресс агентствин Лондонри корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Англин тинӗс хӗррипе малалла пыракан войскисем хальхи вӑхӑтра Сайдӑран ҫурҫӗр енче, Бейрутран 20 миляра тӑраҫҫӗ.

Сирири фронтӑн центральнӑй участокӗнче Англи чаҫӗсем, Гавас—ОФИ агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Мерджайунран ҫурҫӗр енчен французсен позицийӗсем ҫине наступлени туса пыраҫҫӗ. Канадӑн фронтӑн ҫав участокӗнче ҫапӑҫакан чаҫӗсем пӗр пунктра французсен оборона линине татнӑ. Юнайтед пресс агентствин корреспонденчӗ Виширен пӗлтернӗ тӑрӑх, Англин ҫав сектортра ҫапӑҫакан войскисем, Райяк аэродромӗ патне тухма ҫул тӑвас шутпа Эл-Бика юханшывӗн айлӑмне татса тухма хӑтланаҫҫӗ.

Дамаск районӗнче, тесе каланӑ Гавас—ОФИ агентстви пӗлтернинче, де Голль войскисене Кисве патӗнче малалла кайма чарса лартнӑ. Французсен моторизованнӑй отрячӗсем Кисверен кӑнтӑр-хӗвелтухӑҫ енче 30 километртра разведкӑллӑ операцисем тума пуҫланӑ.

Ассошиэйтед пресс агентствин Каирти корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Англи тата де Голль генерал войскисем Дамаска пӗтӗмӗшпех хупӑрласа илнӗ, вӗсем хулана парӑнтарас тӗлӗшпе пыракан калаҫусен результатне кӗтеҫҫӗ пулмалла.

Хӗвелтухӑҫ Сирире Англи войскисем Дейр-Эз-Зортан Тадмор (Пальмира) еннелле куҫса пыраҫҫӗ.

Ассошиэйтед пресс агентствин корреспонденчӗ Анкараран пӗлтернӗ тӑрӑх, Турцин генеральнӑй штабӗ илнӗ сведенисем тӑрӑх, Англин Мосулран наступлени туса пыракан моторизованнӑй чаҫӗсем Алеппоран хӗвелтухӑҫ енче 185 километртра тӑраҫҫӗ.

Июнӗн 14-мӗш. (ТАСС).

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

ЧЕБОКСАРСКИЙ
КООПЕРАТИВНЫЙ ТЕХНИКУМ
ЦЕНТРОСОЮЗА СССР и РСФСР
ОБ'ЯВЛЯЕТ
ПРИЕМ УЧАЩИХСЯ НА I КУРС БУХГАЛТЕРСКОГО И ТОВАРОВЕДНОГО ОТДЕЛЕНИЙ

ТЕХНИКУМ ГОТОВИТ: бухгалтеров и товароведов для районных союзов и потребительских обществ.

Срок обучения на бухгалтерском отделении—2 года.

Срок обучения на товароведном отделении—3 года.

НАЧАЛО ЗАНЯТИЙ 1 СЕНТЯБРЯ 1941 ГОДА.

В техникум принимаются граждане СССР в возрасте от 15 до 30 лет с образованием в об'еме неполной средней или семи классов средней школы.

Прием заявлений производится с 1-го июня по 10 августа. Все поступающие в техникум представляют следующие документы в подлинниках: а) заявление на имя директора с указанием на какое отделение желает поступить, б) об образовании, в) свидетельство о рождении, г) справку о состоянии здоровья, д) две фотокарточки с собственноручной подписью поступающего.

Приемные испытания производятся с 10 по 25 августа: по Конституции СССР, математике (арифметика, алгебра и геометрия) и русскому языку и литературе в об'еме 7 классов средней школы.

Окончившие неполную среднюю школу или 7 классов средней школы с аттестатом отличника принимаются в техникум без испытаний.

Принятые в техникум обеспечиваются общежитием

Плата за обучение и стипендия устанавливаются на общих основаниях.

АДРЕС ТЕХНИКУМА: город Чебоксары, Чувашской АССР, ул. Ленинградская, дом № 3.

Для ответов должны быть вложены в конверт почтовые марки на 60 коп.

4—2 ДИРЕКЦИЯ.

В ГОРОДЕ ЧЕБОКСАРАХ НА ЯРМАРОЧНОЙ ПЛОЩАДИ
С 23 ПО 30 ИЮНЯ 1941 ГОДА
ПРОВОДИТСЯ СЕМИДНЕВНАЯ
БОЛЬШАЯ ЯРМАРКА

На ярмарке будут промышленные и сельскохозяйственные товары в большом ассортименте.

Просьба ко всем артелям, колхозам, колхозникам и торгующим организациям выступить на ярмарке со своими товарами.

2—1 ЯРМАРКОМ.

ОТКРЫТ ПРИЕМ УЧАЩИХСЯ
В ТЕХНИКУМ ПРОМЫШЛЕННОГО БАНКА СССР
В г. КАЗАНИ
(НА 1-й КУРС).

Техникум готовит кредитных инспекторов по финансированию и контролю за строительством. Срок обучения—3 года.

Принимаются граждане СССР в возрасте от 15 до 30 лет, имеющие образование в об'еме не ниже неполной средней школы (7 классов).

Поступающие в техникум подвергаются испытаниям по програме неполной средней школы по: а) Конституции СССР, б) русскому языку, в) математике, г) географии.

Лица, окончившие неполную среднюю школу и имеющие по основным предметам оценку „отлично" (кроме черчения, рисования и физкультуры) принимаются без приемных испытаний. Приемные испытания проводятся с 1 по 20 августа 1941 года по вызову техникума.

Заявления о поступлении принимаются с 20 июня по 31 июля 1941 года.

Заявления подаются на имя директора техникума с приложением а) свидетельства о рождении, б) свидетельства об образовании (в подлиннике), в) справки лечебного учреждения о состоянии здоровья, г) справки об отношении к воинской обязанности (для военнообязанных), д) 3 фотографических карточек, с собственноручной подписью поступающего, заверенных учреждением, е) автобиографии.

Учащиеся техникума обеспечиваются общежитием. Отличники получают стипендию.

Гор. Казань, ул. К. Маркса, 43, Техникум Промышленного банка СССР

3—1

ГОРЬКОВСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
имени С. М. Кирова
об'являет прием студентов на 1 курс следующих факультетов:

1. САНИТАРНО-ГИГИЕНИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ—готовит врачей гигиенистов, эпидемиологов, микробиологов, инфекционистов и организаторов профилактических мероприятий во всех областях здравоохранения.

2. ПЕДИАТРИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ—готовит врачей-лечебников всех специальностей по болезням детского возраста.

3. ЛЕЧЕБНО-ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ—готовит врачей-лечебников всех специальностей.

Срок обучения на всех факультетах 5 лет.

Правила приема в ГМИ общие для всех ВУЗ'ов СССР. Прием заявлений с 20 июня по 1 августа. Приемные экзамены проводятся с 1 по 20 августа по русскому языку и литературе, физике, химии. Зачисление в институт производится с 20 по 25 августа. Начало занятий 1 сентября.

Всем иногородним, как на время экзаменов, так и после зачисления в институт, предоставляется общежитие.

Все справочные материалы высылаются по требованию наложенным платежом.

За всеми справками обращаться в приемную комиссию института по адресу: гор. Горький, Советская площадь, дом № 10, мединститут, приемная комиссия. Телефоны: 7-50-39 и 3-11-29.

2—1 ДИРЕКЦИЯ.

КАНАШСКИЙ
ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ТЕХНИКУМ
ОБ'ЯВЛЯЕТ ПРИЕМ УЧАЩИХСЯ С ОТРЫВОМ ОТ ПРОИЗВОДСТВА НА 1941—42 УЧЕБНЫЙ ГОД.

Техникум готовит инспекторов и бухгалтеров по бюджету и налоговым платежам. Срок обучения в техникуме 3 года.

На 1 курс принимаются лица в возрасте от 15 до 25 лет, имеющие образование в об'еме семилетки.

Прием заявлений с приложением соответствующих документов производится с 20 июня по 31 июля.

Все поступающие в техникум подвергаются приемным экзаменам по русскому языку (письменно и устно), математике (письменно и устно), Конституции СССР и географии.

Отличники 1940—41 учебного года зачисляются без экзаменов.

Принятые учащиеся обеспечиваются общежитием.

На государственную стипендию зачисляются отличники и лица, выдержавшие три приемных экзамена на „отлично" и один на „хорошо".

При техникуме имеется столовая.

Заявления и запросы направлять по адресу: гор. Канаш, ЧАССР., ул. Ленина, дом № 23.

3—2 ДИРЕКЦИЯ.

КАЗАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ВЕТЕРИНАРНЫЙ ИНСТИТУТ
имени Н. Э. Баумана
об'являет прием студентов на 1941—42 учебный год.

Срок обучения в институте 5 лет, на заочном отделении—6 лет.

Все поступающие в институт очного и заочного обучения подвергаются испытаниям по русскому языку и литературе, физике и химии.

Правила приема в институт общие для всех поступающих в сельскохозяйственные ВУЗ'ы НКЗ СССР в 1941 году.

Плата за обучение в стационаре 300 руб. в год, а на заочном отделении 150 руб. в год. Отличники принимаются без приемных испытаний и зачисляются на стипендию.

Прием заявлений до 1 августа, приемные испытания с 1 по 20 августа. На заочное отделение прием заявлений до 1 сентября, приемные испытания с 1 августа по 20 сентября. С 15 июня по 15 августа при институте будут открыты курсы по подготовке в институт. Обучение на курсах бесплатное.

Заявления о приеме в институт и на подготовительные курсы подаются на имя директора института с приложением подробной автобиографии, аттестата об окончании среднего учебного заведения (в подлиннике), трех фотокарточек и справки об отношении к воинской обязанности (для военнообязанных).

Паспорт пред'является при личной явке в институт.

АДРЕС: Казань, поле Ершова, д. 20, телефон 5-88.

4—1

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. **ТЕЛЕФОНСЕМ:** редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, экономика пайӗн — 0—83, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, «Ӗҫхӗрарӑмӗ» тата «Хатӗр пул» журналсен — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 2506 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 293, Ф. б. 58 84 п. л.